

Szabó Mária

A magyar nyelvben meghonosodott latin orvosi és köznyelvi kifejezések (2. rész)*

I

icterus sárgaság (ικτερος, *ikterosz* gr. sárga kismadár, amelyről úgy vélték, hogy látása a hasonlósági mágia alapján meggyógyítja a sárgaságot)

idea eszme, ötlet (ιδέα, *idea* gr. tkp. a görög látni, *horaó* ige perfectumából ered, azt jelenti, hogy a látott; később képmás, eszme; *idea*, -ae, f.)

ideális eszményi (*idealis*, *idea*, -ae, f.)

identitás azonosság (*identitas*, -atis, f. azonosság, lényegben való egyezés)

idióta szellemileg károsodott, nem normális (ιδιώτης, *idiótész* gr. egyén, polgár, tanulatlan, műveletlen ember; *idiota*, -ae, m. tudatlan, járatlan, avatatlan ember)

ikon festett táblakép a görögkeleti vallásban, jelkép, nyelvi képjel (εἰκών, *eikón* gr. képmás, arckép, szobor, kép, alak, tükörkép, árnykép)

ikonikus képmás jellegű (εἰκονικός, *eikonikosz* gr. képmást illető, képmás; *iconicus* képmás, életnagyságban festett vagy faragott kép)

ikonográfia (εἰκονογραφία, *eikonographia* gr. lefestés, előállítás; *iconographia*, -ae, f. festett képben való bemutatás)

ikonosztáz görögkeleti templomokban a táblaképeket tartó dúsan díszített fal, amely a belső szentélyt, az oltárt elválasztja a templom többi részétől

ileus bélelzáródás (εἰλεός, *eileosz* gr. kólika, bélgörcs; *ileus*, -i, m. bélgörcs, gyulladással bélfájás, amely széklet hányással jár)

illegitim törvénytelen (*illegitimus* törvénytelen, *lex*, *legis*, f. törvény)

illumináció megvilágosodás

(*illuminatio*, -onis, f. világítás, megvilágítás, felvilágosodás)

illusztráció kép, rajz, bemutatás (*illustratio*, -onis, f. lefestés, élénk előadás, *illustro* megvilágosít, világossá tesz, napfényre jó, kiderül)

illusztris híres, ismert (*illustris* világos, nyilvánvaló, tiszta, fényes, tekintélyes)

illúzió hiú ábránd, megvalósíthatatlan elképzelés (*illusio*, -onis, f. kigúnyolás, kicsúfolás, csalódás, hiú képzelgés)

imbecil gyengeelméjű (*imbecillis* gyenge testileg, beteges, szellemileg erőtlen, jelentéktelen, *imbecillor* gyengélkedik, betegeskedik)

imbecillitás gyengeelméjűség (*imbecillitas*, -atis, f. gyengesség, erőtlenség)

imitáció utánzás (*imito* utánaz, követ, *imitatio*, -onis, f. utánzás)

imitátor utánzó (*imitator*, -oris, m. utánzó, majmoló)

immobil mozdíthatatlan, nem mozgó (*immobilis* mozdíthatatlan, mozgathatatlan)

immobilitás mozdíthatatlanság (*immobilitas*, -atis, f.

mozdíthatatlanság, mozdulatlanság)

immorális erkölcstelen (*mos*, *moris*, m. akarat, törvény, szabály, szokás, modor, erkölcs, jellem, *in-* fosztóképző)

immunis ellenálló, védett a különböző kórokozókkal, betegségekkel szemben (*in* + *munus*, -eris, n. közhivatal, szolgálata, tisztség, közelezettség, *immunis* köztehertől, szolgálattól való mentesség, vmitől felmentett, tiszta, büntetlen, *munitus* erősített, védművekkel biztosított, körülsáncolt)

immunitás ellenálló képesség

(*immunitas*, -atis, f. közterhektől való mentesség, ált. mentesség)

immunológia a szervezet ellenálló képességének erősítésével foglalkozó tudomány (*immunologia*, -ae, f.)

import behozatal (*importo* behoz, beszállít, bevisz, használjuk még az *importál*, *import áru* kifejezéseket)

impotencia tehetetlenség, a férfiak merevedési képtelensége (*impotentia*, -ae, f. erőtlenség, tehetetlenség)

impotens tehetetlen, nemi aktusra, merevedésre képtelen (*impotens* erőtlen, gyenge, vmivel nem bíró)

impreszió benyomás, hatás, vmilyen érzetet, látszatot keltő (*impressio*, -onis, f. benyomás, benyomat)

impreszionizmus benyomásokon alapuló művészeti irányzat (festészet, irodalom)

impulzív ösztönös (*impello* megüt, taszít, lök, hajt, megmozgat)

impulzus inger (*impulsus*, -i, m. lökés, ösztönzés, nógató, hirtelen támadt belső ösztön, ötlet)

inaktív cselekvésképtelen, tehetetlen (*inactivus*)

inaktivitás cselekvésképtelenség, mozgásképtelenség, tehetetlenség (*inactivitas*, -atis, f.)

incestus vérrokonokkal való házasodás, nemi élet (*incestus* tisztátalan, mocskos, fajtalan, *incesto* beszennyez, bemocskol)

index bizonyítvány, irányjelző lámpa az autókon, jegyzék, szómutató, mutatóujj (*index*, -icis, m, f. ami vmit megmutat, mutatóujj, könyvcím, lajstrom, jegyzék)

indirekt közvetett (*indirectus* nem egyenes)

indiszkkrét nem szótartó, titkokat kifecseggő (*indiscretus* el nem választott, meg nem különböztetett, *in + discerno* elválaszt, különválaszt, elhatárol)

individuális egyedi, egy meghatározott egyénre jellemző, egyéni (*individualis* elválaszthatatlan, oszthatatlan, *in + divido* oszt, feloszt, eloszt)

individuum egyén (*individuum*, -i, n. ami tovább nem osztható, oszthatatlan, *divido* oszt, feloszt)

indukció az egyedfejlődés során egyes szervcsoportok egymásra gyakorolt, más szervek differenciálódását megindító hatása (*inductio*, -onis, f. bevezetés, vkihez való hajlandóság, szándék, feltétel, borogatás)

infantil gyerekes (*infans* gyerek, csecsemő, nem beszélő, néma)

infarktus érelzáródás következtében létrejövő ék alakú elhalás (*infarctus*, -us, m., *infarcio* betöm, beletölt, tölt)

infekció fertőzés (*infectio*, -onis, f. festés, meggyalázás, *infecto* megmérgez, megzavar)

infiltráció beszűrődés (*infiltratio*, -onis, f.)

információ tájékoztatás (*informatio*, -onis, f. tanítás, oktatás, művelés, felvilágosítás, *informo* alakít, formál, képez)

infúzió rendszeren vénába adott folyadék (*infusio*, -onis, f. beöntés, befecskendezés, öntözés)

inhaláció gyógyszerek belégzése (*inhalatio*, -onis, f. rálehelés, lehelet)

injekció vénába, artériába, izomba, bőr alá adott folyékony gyógyszer, ill. annak beadása (*injection*, -onis, f. belevetés, beillesztés, befecskendezés, *injecto* behány, bevet)

inkompatibilis nem összeférhető (*incompatibilis*)

inkompatibilitás összeférhetetlenség (*incompatibilitas*, -atis, f.)

inkompetens nem alkalmas vmire, hozzá nem értő (*incompetens* nem találó, vmihez nem illő, nem alkalmas)

inkontinencia vizelet, széklet visszatartásának képtelensége (*incontinentia*, -ae, f. önmegtartóztatás hiánya, magánál tartani nem tudás)

inkontinens vizeletét, székletét visszatartani nem tudó beteg (*incontinens* magába nem tartó, vissza nem tartó, magát tartóztatni nem tudó)

inkubáció lappangási idő (*incubatio*, -onis, f. tojásos kotlás, ülés, álomjósolat¹)

inkubátor állandó, meghatározott hőmérsékletet biztosító készülék koraszülött csecsemőknek (*incubator*, -oris, m. templomban háló jós, *incubo* vmin fekszik, templomban alszik)

inplantáció beültetés (*implantatio*, -onis, f., *implanto* beültet, *planta*, -ae, f. növény, vö. palánta)

inplantátum beültetett szerv vagy egyéb anyag (*implantatum*, -i, n.)

inspekció ügyelet (*inspectio*, -onis, f. megnézés, megtekintés, megfontolás, vizsgálat, vizsgáló megsejtelés)

inspiráció belélegzés, ihlet (*inspiratio*, -onis, f. belehelés, lélegzet, sugallat)

instabil nem állandó, nem szilárd (*instabilis* amin nem lehet megállni, állhatatlan, változókéony)

integráció egyesülés, összegeződés (*integratio*, -onis, f. megújulás, megújítás, helyreállítás)

intellektuális értelmiségi, értelmi (*intellectualis* értelmi, szellemi)

intellektus értelem, szellemi képesség, felfogóképesség (*intellectus*, -us, m. észrevezés, érzés, megértés, felfogás, műértés, ízlés)

intelligencia értelem, szellemi fogékonyság (*intelligentia*, -ae, f. ész, értelem, felfogóképesség)

intenzio hatások (*intensio*, -onis, f. növelés, erősítés, megfeszítés)

intenzitás hatások (*intensitas*, -atis, f.)

intenzív erőteljes, hatásos (*intensivus*, *intendo* megfeszít, kinyújt, kiterjeszt, megerőltet, figyelmét irányítja vmire)

intervallum köz, időköz, térköz (*intervallum*, -i, n. köz, távolság, időköz, különbség)

intraarteriális artériába adandó gyógyszer (*intraarterialis*: *intra* -ba, -be, bele vmibe + *arteria*, -ae, f.)

intramuszkuláris izomba adandó gyógyszer (*intramuscularis*: *intra* + *musculus*, -i, m. izom)

intravénás vénába adandó gyógyszer (*intravenas*, *intra* + *vena*, -ae, f.)

introvertált befelé forduló (*intra* be, bele vmibe + *verto* fordul, fordít)

invázió megtámadás (*invasio*, -onis, f. megtámadás, megrohanás)

invitáció meghívás (*invitatio*, -onis, f. meghívás, különösen poharazásra

való meghívás, innen: vendégeskedés, vendégség)

invitál meghív (*invito* vkit vendégnek meghív, kínálkozik, kecsegtet)

inzultus támadás, bántás (*insulto* ráugrik, sértően bánik vkivel, kigúnyol, kicsúfol)

irónia gúny (*ειρωνεία*, *eironeia* gr. tetetett beszédmód, gúny; *ironia*, -ae, f.)

irónikus gúnyos (*ειρωνικός*, *eirónikosz* gr. gúnyos; *ironicus*)

irracionalis ésszerűtlen (*irrationalis* oktalan, esztelen, *ratio*, -onis, f. ész, értelem, gondolkodás)

irreális nem megvalósítható

irreverzibilis visszafordíthatatlan (*irreversibilis*, *reverso* ismét megfordít, forgat, visszafordít, kifordít)

irrigálás beöntés, öblítés (*irrigatio*, -onis, f. megvizelés, öntözés, elárasztás, *irrigo* vizet ereszt, megáztat)

irritáció ingerlés (*irritatio*, -onis, f. ingerlés, felingerlés)

irritál ingerel, bánt (*irrito* ingerel, felingerel)

ischiasz a nervus ischiadicusszal összefüggő derék- és végtagfájdalom (*ισχιάς*, *iszkhiasz* gr. csípőfájás; *ischias*, -adis, f.)

iskola (*σχολή*, *szkholé* gr. szabadidő, tudományos foglalkozásra felhasznált üres idő, tudományos vizsgálódás és tárgyalás, felolvasás, iskola, az iskola elnevezés azért alakult ki belőle, mert csak az arisztokráciának volt szabadideje pl. Paltón iskoláját látogatni; *schola*, -ae, f.)

itiner útmutató (*iter*, *itineris*, n. menés, utazás, út, pálya)

izoláció elszigetelés, elkülönítés (*isolatio*, -onis, f.)

J

Január (*Januarius* Janushoz tartozó, Janus a rómaiak kétarcú istene, a kapuk, bejáratok, kikötők őre, mindenféle kezdetnek az istene, közvetítő az istenek és az emberek között. A római naptár eredetileg 10 hónapból állt, a január, február hónapok utólag lettek hozzácsatolva. Mivel minden kezdet istene is Janus, ezért kapta róla nevét az évkezdő hónap)

jatrogén orvosi eredetű pl. ártalom (*ιατρος*, *iatrosz* gr. orvos, *γεννάω* *gennao* gr. szül, nemz, ered)

jottányi a görög iota betűből ered a kifejezés. Amikor Kr. e. VI. században Peiszisztrátosz lejegyeztette a Homéroszi eposzokat, az Iliászt és az Odüsszeiát, akkor megtiltotta, hogy a későbbiekben egy iotányit is változtassanak a szövegen. Ilyen értelemben használjuk ma is, amikor azt mondjuk, hogy jottányit sem engedünk valamiből

juss valakinek az öröksége, joga vmihez (*ius, iuris*, n. törvény, igazság, jog, jog valamihez)

jubileum évforduló (*jubilaeum*, -i, n. a felmentés éve vagy időszaka, a zsidóknál az 50. év az általános felmentés éve)

július a hónap Iulius Caesarról kapta a nevét

június június hónap Junóról, Juppiter feleségéről, a nők, asszonyok és ifjak védelmezőjéről kapta a nevét. A Juno név etimológiailag a *iuvenis* ifjú, fiatal szóval áll kapcsolatban

K

kaktusz (*κάρκτος, kaktosz* gr. szúrós növény, kaktusz; *cactus* vagy *cactus*, -i, m.)

kalendárium naptár, évkönyv (*calendarium*, -ii, n. adások könyve, naptár, *Kalendae* a hónap első napja a római naptárban)

kalkulus, kalkuláció számolás (*calculus*, -i, m. kicsi, sima kő, kavics, szavazás kővel, számolás)

kalória hőmennyiség egysége, a tápérték (*calor*, -oris, m. hő, melegség)

kálvária sok nehézség leküzdése vmely dolog elintézésében, koponya (*calvaria*, -ae, f. koponya, koponyák helye, azaz temetkezési hely)

kaméleon (*χάμαιλέων, chamaileon* gr.; *chamaeleon*, -ontis, m.)

kamera fényképezőgép (*camera*, -ae, f. kamra, raktár, csarnok)

kamilla (*χάμοιμήλον, chamaimelon* gr.; *chamomilla*, -ae, f.)

kampusz vmely egyetem parkos területe és épületei együtt (*campus*, -i, m. térség, róna, szabad tér)

kanális szennyvízcsatorna, csatorna, csontrekesz (*canalis*, -is, m. vízfolyás, csatorna)

kandidátus jelölt, egyetemi fokozat (*candidatus*, -i, m. fehérbe öltözött, hivatalkereső)

kanonikus általános érvényű, szabályos, mérték szerinti (*κανονικός, kanonikosz* gr. szabályos, szabályszerű, rendes)

kánon mérték, szabály (*κανών kanón* gr. nádszál, egyenes bot, szintezőléc, vonalzó, szabály, minta, elv)

káosz zűrzavar (*χάος, khaosz* gr. üres és határtalan tér, formátlan östömeg, tatóngó üresség, a görög mitológiában a káoszból keletkezett először a föld és az ég, az éjszaka, a sötétség, és az első működő erő, Erósz)

kapacitás vmi befogadóképessége, szellemi befogadóképesség (*capacitas*, -atis, f. téreesség, tágasság, szellemi tehetség)

kapilláris hajszál-, hajszálér (*capillaris* hajhoz tartozó, haj-, *capillus*, -i, m. haj, hajszál)

kapitális hatalmas, nagy (*capitalis* főbenjáró, életbevágó, *caput*, -itis, n. fej)

kapszula tok, orvosság fajta (*capsula*, -ae, f. tok)

kaput befejeződött, vége vminek (*caput*, -itis, n. fej, fő, *capitis deminutio* fővesztés)

karakter vkinek a sajátos jellemvonásai, jelleme (*χαρακτήρ, karakter* gr. bélyegző, pecsét, bevéssett, benyomott jel, megkülönböztető jel, jellemző vonás, jellemvonás, sajátság. A bevéssett, benyomott jel jelentésből a karakter az, ami az emberbe bele van vésve, tehát a jelleme)

karbunkulus drágakőféle, daganat, kelevény (*carbunculus*, -i, m. szenecske, vörösen fénylő drágakő, pokolvar)

karcinóma rák, daganat (*καρκίνωμα, karkinóma* gr. rákos daganat, *καρκίνοσ, karkinosz* gr. rák [állat], Rák csillag, rákos daganat; *carcinoma*, -atis, n.)

kardinális fontos, lényegét érintő pl. kérdés, bíboros (*cardinalis* ajtósarokhoz tartozó, csap, amely körül az ajtó megfordul, fő, jeles, sarkalatos, *cardo*, -inis, m. alkatrészt, készülék, sarokpont, forgópont, csillagászatban: sarokpont, fordulópont, főpont)

kardiológia a szív betegségeivel foglalkozó tudományág (*καρδία, kardia* gr. szív; *cardiologia*, -ae, f.)

kardiológus szívgyógyász (*cardiologus*, -i, m.)

karta irat, okmány (*χάρτης, khartész* gr. papír)

kasztráció herélés, ivartalanítás (*castratio*, -onis, f. herélés, *castro* kiherél, megmetsz, megnyes)

katalizátor vegyi folyamatokat gyorsító vagy lassító anyag (*καταλύω* katalüő gr. felold, felbont)

katalízis vegyi folyamat gyorsítása vagy lassítása katalizátor segítségével (*κατάλυσις, katalúszisz* gr. feloldás, felosztás, befejezés; *catalysis*, -is, f.)

katalógus névsor, jegyzék, árukészlet jegyzéke (*καταλόγος, katalogosz* gr. névjegyzék, polgárok névjegyzéke, katonaköteles polgárok névjegyzéke, tanács tagjainak névjegyzéke; *catalogus*, -i, m. előszámlálás, elősorolás, névsor)

kategória osztály (*κατηγορία, kategória* gr. vádolás, állítás, állítmány; *categoria*, -ae, f. ócsárlás, osztályozás)

katéter húgycsapoló vagy bármilyen más üreges szervbe bevezett műszer, pl. szívkatéter, érkatéter stb. (*καθετήρ, kathetér* gr. húgycsap; *catheter*, -eris, m.)

kaució óvadék letétele, kezesség (*cautio*, -onis, f. óvakodás, jótállás, kezesség)

kauzális oki, betegséget okozó (*causalis* oki, *causa*, -ae, f. ok, ürügy, dolog)

kaverna üreg, lyuk, barlang (*caverna*, -ae, f., *cavernosus* üreges, barlangos)

kemoterápia kémiai anyagokkal történő gyógykezelés, a ráksejtek pusztítása kémiai anyagokkal (*chemoterapia*, -ae, f.; *therápia* gr. gyógyítás, kezelés)

kleptománia beteges lopási kényszer (*κλέπτω kleptó* gr. lop, ellop + *μανία, mania; kleptomania*, -ae, f.)

kliens ügyfél, beteg, utas stb. (*cliens*, -entis, f. védenc, alattvaló, hűbéres)

klima időjárás, éghajlat (*κλίμα, klima* gr. lejtő, hegyoldal, éghajlat, földrajzi helyzet, égő; *clima*, -atis, m. a Föld hajlása az egyenlítőtől a sark felé, innen: a fekvésnek megfelelő időjárás, éghajlat)

klimatikus időjárási, éghajlati

klimax a változás kora (*κλίμαξ, climaksz* gr. lépcső, létra, ostromlépcső, hajólétra, *climax*, -acis, f. szónoklattani alakzat: fokozás, lépcső)

klinika (*κλινική kliniké* gr. ebből: *κλίνη, kliné* gr. ágy, fekvőhely, gyaloghintó, hordágy, ravatal; *clinica*, -ae, f.)

kloáka a végbél és a nemi szervek eleme az embrionális életben, egyes állatoknál a végbél és a húgyvezeték

egybenyílása (*cloaca*, -ae, f. föld alatti csatorna a szenny- és esővíz elvezetésére, iszákos ember hasa)

koaguláció összemenetel, megalvadás (*coagulatio*, -onis, f.)

kolera (χολέρα, *kholera* gr. súlyos folyadékvesztéssel járó betegség, émelygés; *cholera*, -ae, f.)

kolerikus a nedvelmélet szerint az az embertípus, akiben túlteng a fekete epe, epés, rosszmájú, csípős nyelvű, hirtelen haragú (χολερικός, *kholerikus* gr. kolerában szenvedő, ill. epetúltengésben szenvedő; *cholericus*)

kólíka bélgörcs (χολικός, *kolikosz* gr. epebajos, epeömléses, χολή, *kholé* gr. fekete epe; *colicus* hascsikarásban, bélgörcsben szenvedő)

kollapszus ájulás (*collabor* összedől, összeroskad, összeomlik, *collapsus*, -us, m. összeomlás, együtt hullás)

kolléga munkatárs (*collega*, -ae, m. vkivel együtt vállaltott hivataltárs, társ, pajtás, *colligo* összegyűjt, együtt kiválaszt)

kollégium diákszálló (*collegium*, -ii, n. együtt hivataloskodók társasága, testület, egyesület, kollégium, *colligo* összegyűjt)

kollekció a köznapi nyelvben gyűjtemény, az orvosi nyelvben kelevény, fekély, tályog (*collectio*, -onis, f. összedés, összegyűjtés, kelevény, fekély, tályog, *collectus*, -us, m. meggyűlés, gyűlemelés)

kollokvium szóbeli vizsga (*colloquium*, -ii, n. beszélgetés, beszéd, *colloquor* beszél, értekezik)

kolónia telep, baktériumtelep (*colonia*, -ae, f. falusi birtok, falusi jószág, telep, gyarmat)

kolosszális óriási, nagyszerű (κολοσσαίος, *kolosszaiosz* gr. óriási, roppant, nagyszerű; *colosseus*, vö. Colosseum)

kolosszus hatalmas méretű szobor, ember (κολοσσός, *kolosszosz* gr. óriási szobor, kolosszus, az ókori világ hét csodája közé tartozott a rhodoszi kolosszus; *colossus*, -i, m. óriási alak, embernél magasabb, hatalmas szobor)

kolumna oszlop, hasáb, gerincoszlop, *columna vertebralis* (*columna*, -ae, f. oszlop, támasz, hasáb)

kóma hosszabb ideig tartó eszméletlenség (κώμα, *kóma* gr. mély álmom; *coma*, -ae, f.)

komédia vígjáték (κωμωδία, *kómódia* gr. vígjáték)

kométa üstökös (κομήτης, *kométész* gr. hosszú hajú, tollas, füves, lombos, üstökös; *cometa*, -ae, f. üstökös)

komikus nevetséges (κομικός, *kómikosz* gr. vígjátékba illő, nevetséges; *comicus*)

kommendáció ajánlás (*commendatio*, -onis, f. ajánlás)

kommentár magyarázat (*commentatio*, -onis, f. gondos tanulmányozás, értekezés)

kommentátor magyarázó, értelmező (*commentator*, -oris, m. feltaláló, szerző, magyarázó, értelmező)

kommerciális kereskedelmi (*commercialis* adást-vevést illető, kereskedelmi)

kommersz tömegáru (*commercium*, -ii, n. adás-vevés, kereskedés, árucseré)

kommuna vmely elv alapján közösségben élő emberek csoportja (*commune*, -is, n. község, közösség, állam)

kommunális közösségi (*communalis* községi, közösségi tulajdonban lévő)

kommunikáció beszélgetés, kapcsolattartás (*communicatio*, -onis, f. közlés, közzététel)

kommunikál beszélget, kapcsolatot tart vkivel (*communico* közösség tesz, közöl, tanácskozik, megbeszél, meg-egyezik, közösen elhatároz)

kommunizmus (*communis* közös, köz-)

kompensáció kiegyenlítés (*compensatio*, -onis, f. kiegyenlítés)

kompetencia vmiben való jártasság, értés vmihez (*competentia*, -ae, f. öszszetalálás, megfelelés, egyezés)

kompetens vmihez értő (*competens* illő, alkalmas, megfelelő)

komplet kész, teljes, befejezett, tökéletes (*completus* tele, tökéletes, teljes)

komplex több dologra kiterjedő (*complex* vkivel, vmivel kapcsolatos, egybefüggő)

komplexus képzetcsoport (*complexus*, -us, m. körülfogás, átölelés, harc, küzdelem, összeköttetés, kiterjedés, terjedelem)

komplikáció bonyodalom (*complicatio*, -onis, f. összetekeredés, összefacsarodás, összebonyolódás)

komplikált bonyolult (*complico* összeteker, összehajt, összebonyolít)

komponál szerez pl. zenét (*compono* összerak, összetesz, alkot, létrehoz, kigondol, költ)

kompozíció alkotás, összeillesztés, elrendezés (*compositio*, -onis, f. összerakás, elrendezés, beállítás)

kompresszió nyomás, összenyomás (*compressio*, -onis, f. összenyomás, átkarolás, elnyomás, *comprimo* összenyom, összeszorít, elfojt)

kompresszor vmit összenyomó, sűrítő berendezés (*compressor*, -oris, m. összenyomó, elfojtó)

komprimál összenyom (*comprimo* összenyom, összeszorít, elfojt)

kompromisszum megalkuvás (*compromissum*, -i, n. kölcsönös ígéret)

koncentráció összpontosítás (*concentratio*, -onis, f.)

koncentrikus körkörös (*concentricus*)

koncepció elgondolás (*conceptio*, -onis, f. összefoglalás, összesség, egybefoglalás, feltevés, fogantatás)

konceptcionális elgondoláson, feltevésen alapuló (*conceptionalis* feltevéssre, fogantatásra vonatkozó)

konkáció feltétel, testi-lelki állapot (*conditio*, -onis, f. megegyezés, szerződés, feltétel, indítvány, külső helyzet, körülmény, állapot)

konkácionális testi-lelki állapotra vonatkozó, feltételre vonatkozó (*conditionalis* feltételen alapuló)

konkáció tömegben gyártott ruhaféle (*confectio*, -onis, f. elkészítés, bevégzés, képződés)

konferencia (*confero* egybegyűjt, összehord, egybehord, egymással beszélget, társalog, mulat)

konkáció alakulat (*configuratio*, -onis, f. hasonló átalakulás, képződés)

konkáktus összeütközés, szembenállás vkivel (*conflictus*, -us, m. összecsapás, összeütközés)

konkázió rendtelenség, konkázius, szétszórt (*confusio*, -onis, f. összeköttetés, elegyítés, zavar, rendtelenség, *confusus* zavart, megzavart, rendetlen)

konkázius zavart, szétszórt (*confusus* megzavart, rendetlen, zavart, zavarodott)

konkániális veleszületett (*congenitalis*, *congenero* egyszerre nemz, szül)

konglomerátum összegabalyodott, összetekeredett (*conglomeratum*, -i, n. összehalmozott, összetekeredett)

konglomeráció összecsoportosulás (*conglomeratio*, -onis, f. összetekeredés, összecsoportosulás, *conglomerato* összeteker, összegombolyít)

kongregáció gyülekezet (*congregatio*, -onis, f. összesereglés, együttlét, egyesülés, *grex*, *gregis*, m. csorda, nyáj, a nyáj összesereglése, sereg, falca)

kongresszus (*congressus*, -us, m. együvé menés, összejövetel, találkozás, társas összejövetel, *congregior* összegyűlik, *cum*/ *con* -val, -vel, együtt, *grex gregis*, m. nyáj)

konklúzió végkövetkeztetés levonása (*conclusio*, -onis, f. bezárás, megszállás, körülhatárolás, következtetés)

konkrét meghatározott dolog, személy (*concretus* vmiből alakult, támadott, összenőtt, összetett, megsűrűsödött pl. humor, azaz nedv)

konspiráció összeesküvés (*conspiratio*, -onis, f. szó szerint együtt lehelés, egyetértés, szilárd összetartás, összeesküvés)

konstans állandó, szilárd (*constans* állandó, szilárd, mozdulatlan, változhatatlan, szilárd jellemű)

konstrukció alkotás, szerkezet (*constructio*, -onis, f. összerakás, összeállítás, építmény, alkotás)

konszenzus megegyezés (*consensus*, -us, m. egyhangúlag, egyetértően, közhatározat szerint)

konzolidáció megnyugvás, betegség nyugvópontra jutása (*consolidatio*, -onis, f. tulajdonjog biztosítása, *consolido* szilárdít, megerősít)

konzolidál lecsillapít, lecsendesít, megnyugtat, az eseményeket helyes mederbe tereli (*consolido* szilárdít, megerősít)

kontaktus érintkezés, köznapi értelemben is, ragály (*contactus*, -us, m. érintés, érintkezés, ragály, *contagio*, -onis, f. szenny, mocsok, folt, ragály, érintés)

kontinens nagyobb összefüggő szárazföld (*continens* összefüggő, szakadatlan, folytonos)

kontinuus összefüggő, folytonos (*continuus*)

konvenció megegyezés, hagyomány (*conventio*, -onis, f. megegyezés, egyezkedés)

konvencionális megegyezésre, hagyományra vonatkozó, hagyományos (*conventionalis* szerződésre, megegyezésre vonatkozó)

konzekvencia következtetés (*consequentia*, -ae, f. sor, rend, következtetés, következmény)

konzekvens következetes (*consequens* következetes)

konzerv tartósított élelmiszer (*conservo* megőriz, megtart)

konzerváció, konzerválás megtartás, fenntartás (*conservatio*, -onis, f. fenntartás, megőrzés, eltevés)

konzervatív fenntartó, megtartó pl. kezelés (*conservativus* a fenntartást célzó)

konzilium szakértőkkel, ill. más orvosokkal való tanácskozás (*consilium*, -ii, n. tanácskozás, közös megfontolás, megfontolás, tanácskozó gyülekezet)

konzisztencia állapot, állag (*consistentia*, -ae, f., *consisto* megállapodik, odaáll, megakad, megszűnik, tartóssá válik, állandóvá lesz)

konzultáció más szakemberekkel való tanácskozás, megvitatás (*consultatio*, -onis, f. megvitatás, kérdezés, tanácskérés, *consulto* megvitat, tanakodik, megfontol, megfontol, tanácskozik)

kooperáció együttműködés (*cooperatio*, -onis, f. együtt munkálkodás, közreműködés)

koordináció összehangolása különféle tevékenységeknek (*coordinatio*, -onis, f. mellérendezés, egybesorolás)

koriander (κορίαννον, *koriannon* gr. koriander; *coriandrum*, -i, n. kerti koriandron, növény)

koronária koszorúsér (*coronaria*, -ae, f., *corona*, -ae, f. koszorú, korona)

korpusz test (*corpus*, -oris, n. test)

korpuszkuális testi, testhez tartozó (*corpuseularis*, *corpus*, -oris, n. test)

korrekció kiigazítás, javítás, rendbe hozás, korrekciós műtét (*correctio*, -onis, f. rendre igazítás, rendreutasítás, javítás)

korrektor javító (*corrector*, -oris, m. rendreutasító, javító)

korruptió megromlás, lefizetés, megvesztegetés (*corruptio*, -onis, f. romlottság, romlott állapot, megromlás, megvesztegetés)

korrupt megvesztegethető (*corruptus* megromlott, elromlott)

kórus kar (χορός, *chorosz* gr. kartánc, körtánc, kórus)

kozmetika szépités, kozmetikai műtét (κοσμέω, *koszmeó* gr. elrendez, felszerel, feldíszít, felékesít, *koszméterion* gr.; *cosmeterium*, -i, n. szépitőszér)

kozmosz világ, világegyetem, világűr (κόσμος, *koszmosz* gr. rend, elrendezés, szerkezet, világrénd, világegyetem, *koszmeó* gr. elrendez, felszerel, feldíszít)

kozmpolita egész világ polgára (κοσμοπολίτης, *koszmpolitész* gr. világpolgár)

kráter tűzhányó szája (κράτηρ, *kratér* gr. nagy edény, vízmedence, tűzhányó szája; *crater*, -eris, f.)

kreáció létrehozása vminek (*creatio*, -onis, f. teremtés, nemzés)

kreál létrehoz, készít (*creo* teremt, alkot, előállít, okoz, szerez)

kreatív önállóan kigondoló, tevő, tevékeny

kreatúra teremtmény (*creatura*, -ae, f. teremtmény, teremtés)

kréta (*creta*, -ae, f. krétai föld, krétanemű agyag, lágy, fehér anyag, kréta)

kretén szellemileg visszamaradott (*cretin*)

krimi bűnügyi irodalom vagy filmalkotás (*crimen*, -inis, n. bűn, vétek)

kriminális bűnre vonatkozó, bűnügyi (*criminalis* bűnre vonatkozó, bűnügyi, *crimen*, -inis, n. bűn, vétek)

kristály (κρύσταλλος, *kriusztalosz* gr. jég, kristály; *cristallum*, -i, n.)

kritérium értékmérő, irányelv, fokmérő, mérték, ismérv, ismertetőjel, fontos, döntő tényező, feltétel, követelmény (κριτήριον, *kritérion* gr. ítélőképesség, az igaz és a hamis szétválasztására szolgáló szabály, ismertetőjel, törvényszék)

kritika bírálat (κριτική, *kritiké* gr. az ítélkezés művészete, *kritész* gr. bíró, ítélőbíró, versenybíró, magyarázó, megfejtő, pl. álomé)

kritikus bíráló, ítész, válságos pl. állapot (κριτικός, *kritikosz* gr. ítélkezésre, döntésre alkalmas, bíróra vonatkozó, bírói; *criticus*, -i, m. bíráló, műbíráló, ítész; orv. döntő, válságos)

krízis válság, válságos állapot (κρίσις, *krízisz* gr. megkülönböztetés,

különbségtéves, döntés, fordulópont a betegségben; *crisis*, -is, f.)

kromoszóma (*chromosoma*, -atis, n.)

krónikus idült (χρονικός, *khronikos* gr. időre vonatkozó, időbeli, χρόνος, *khronosz* gr. idő; *chronicus*)

kultúra baktériumtenyészet, kultúra (*cultura*, -ae, f. tenyészet, megművelés, ültetés, szántás-vetés, istenek tisztelete, szertartás)

kultusz vmely istennek vagy isteneknek a tisztelete, rómaiaknál a császárok istenként való tisztelete (*cultus*, -us, m. megművelés, ápolás, az istenek tisztelete)

kumuláció felhalmozódás, pl. gyógyszer hatóanyagának felhalmozódása a szervezetben (*cumulatio*, -onis, f. gyarapodás, szaporodás, *cumulo* halmoz, felhalmoz, rakásba tesz, tetéz, nagyobbít, növel, sokasít, szaporít)

kúra gyógykezelés (*cura*, -ae, f. gond, gondoskodás, ápolás)

kurátor gondnok, védnök (*curator*, -oris, m. gondnok, gondviselő, gyám, előljáró, *cura*, -ae, f. gond, gondoskodás, törődés, aggodalom, ápolás)

kúria vidéki nemesi épület (*curia*, -ae, f. a római szenátus épülete)

L

labilis ingatag, nem stabil (*labilis* könnyen csúszó, siklő, mülékony, *labor* esik, hull, összeroskad, összeesik)

labirintus útvesztő, belső fül (*labyrinthus auris*) (λαβύρινθος, *labüirinthosz* gr. útvesztő; *labyrinthus*, -i, m.)

labor, laboratórium kutatásra, kísérletezésre szolgáló hely (*labor*, -oris, m. megerőltető, megfeszítő munka, fáradtság, *laboro* fáradságosan dolgozik)

laboráns laboratóriumban dolgozó

lamentál siránkozik (*lamentor* jajgatva sirat, jajveszékkel, jajgat, siránkozik)

lamentáció siránkozás (*lamentatio*, -onis, f. jajgatás, jajveszékkelés, panaszkodás)

lámpás, lámpa (λαμπάς, *lampasz* gr. fáklya, gyertya, fény; *lampas*, -adis, f.)

laringoszkóp gégetükör (λάρυγξ, *larünx* gr. gége, a légcső felső része; *larynx*, -gis, m. – σκοπέω, *szkopeó* gr. megfigyel, szemlél, megnéz, kémlel; *laryngoscop*)

lárva álarc, rovar bábja (*larva*, -ae, f. kísértet, rém, meghalt ember szelleme,

csontváz, álarc, bizonyos rovarok fejlődési fázisa, lárvaarc Parkinson-kórban szenvedőknél)

lasszó (*lasso* ernyeszt, bágyaszt, kifáraszt)

látens lappangó (*latens* rejtett, láthatatlan, lappangó, *lateo* rejtve van; λανθάνω, *lanthanó* gr. rejtve van, lappang)

lator zsvány, rabló (*latro*, -onis, m. zsoldos, zsvány, gyilkos)

latrina árnyékszék (*latrina*, -ae, f. fürdő, árnyékszék, bordély)

laudáció dicséret, dicsérő beszéd (*laudatio*, -onis, f. dicséret, dicsérő beszéd, halotti beszéd)

lavor mosdótál (*lavo* mos, megmos, füröszt, fürdik)

legáció követség (*legatio*, -onis, f. követség)

legátus követ (*legatus*, -i, m. követ, alvezér)

legenda régi, híres történet (*legendus* olvasandó, amit olvasni, ismerni kell)

legendás híres, ismert (*legendus*)

legionárius (*legionarius* legióhoz tartozó)

legiónyi sok, rengeteg (*legio*, -onis, f. római hadtest, eredetileg 3000 ember, 10 gyalogos cohors és 300 lovas)

legitim törvényes (*legitime* törvény szerint, törvényszerűen, *lex*, *legis*, f. törvény)

leopárd (λεοπαρδαλος, *leopardalosz* gr. leopárd, párdúc; *leopardus*, -i, m.)

lepra bélpoklosság, lepra (λέπρα, *lepra* gr. kiütés, lepra; *lepra*, -ae, f. rüh, bélpoklosság)

letális halálos pl. dózis, *exitus letalis* halálos kimenetel (*letalis* halálos, halált okozó, *letum*, -i, n. halál)

letargia közönyös állapot (ληθαργία, *léthargia* gr. álomkórság, feledékenység, λήθη, *léthé* gr. elfelejtés, feledés, Léthé a feledés folyójának neve az Alvilágban; *lethargia*, -ae, f.)

letargikus közönyös állapotban lévő (ληθαργικός, *léthargikosz* gr. álomkóros, feledékeny; *lethargicus*)

leukémia fehérvérűség (λευκος, *leukosz*, gr. fehér + αἷμα, *haima* gr. vér; *leucaemia*, -ae, f.)

licenc (*licens* szabad, független)

liceum (Λύκειον, *Lükeion* gr. gümnazion volt Apollón Lükeiosz, a farkas Apollón szent ligete mel-

lett, ahol Arisztotelész megalapította iskoláját, amelyet a helyről Lükeionnak neveztek el)

limit korlát, határ (*limitatio*, -onis, f. megállapítás, megszabás, korlátozás)

limitál korlátoz (*limiteo* határvonallal elválaszt, elkülönít, megállapít, feloszt)

lineáris vonalas, egyenes vonalú (*linearis* vonalakhoz tartozó, *linea*, -ae, f. vonal)

lipóma zsírdaganat (λίπος, *liposz* gr. állati zsír, növényi olaj, zsíros nedv; *lipoma*, -atis, n.)

líra (λύρα, *lüra* gr. lant, líra; *lyra*, -ae, f.)

litánia hosszú panszoklás, korholás (λίτανεια, *litaneia* gr.; *litania*, -ae, f. nyilvános könyörgés az istenekhez)

literátor író (*literator*, -oris, m. nyelv elemi tanítója, nyelvész, nyelvtudós)

literatúra irodalom (*literatura*, -ae, f. írás, nyelvészet, irodalom, *litera*, -ae, f. betű)

logika (λογική, *logiké* gr. a gondolkodás szabályai; *logica*, -ae, f.)

logikus ésszerű (λογικός, *logikosz* gr. ésszerű; *logicus*)

logisztikus (*logisticus* pénzügy kezelési)

logopédia beszédhibák javításával foglalkozó tudomány, szó szerint: beszédre nevelés (λόγος, *logosz* gr. beszéd, szó + παιδεία, *paideia* gr. nevelés; *logopaedia*, -ae, f.)

lokális helyi (*localis*, *locus*, -i, m. hely)

lokalizáció a hely meghatározása, vmely betegség helyének meghatározása (*localisatio*, -onis, f. *loco* vhová tesz, helyez, állít, *locus*, -i, m. hely)

luesz vérbaj (*lues*, -is, f. piszkos folyadék, hólé, ragály, járvány, ragályos betegség, szerencsétlenség)

lumbágó ágyéki, keresztcsottáji fájdalom (*lumbago*, -ginis, f. ágyékbeli bénaság, *lumbus*, -i, m. ágyék)

lunáris holdhoz igazodó naptár, hold-, hold alakú (*lunaris* holdhoz tartozó, hold, *luna*, -ae, f. hold, a Hold istennője)

luxus fényűzés (*luxus*, -us, m. termékenység, pompa, fényűzés, pazarlás)

lymphocyta nyirokszövetben termelődő fehérvérsejt (*lympho*, -ae, f. szép, tiszta víz, vizenyős nedv)

M

mágia varázslat, mágia (μαγεία, *mageia* gr.; *magia*, -ae, f. varázslás, bűbájosság)

mágikus varázslatos (μαγικός, *magikosz* gr. varázsláshoz tartozó; *magicus*)

mágnes, mágnesesség a görög *Magnészia* városának neve rejlik benne. Mivel két Magnészia nevű város volt, egy Thesszáliában és egy Kis-Ázsiában, nem lehet tudni, hogy melyik a névadó, mert mindeketöben előfordultott ez az ásvány. Plinius egy Magnész nevű pásztort tart névadónak, először az ő sarujának vasszegei tapadtak volna ehhez az ásványhoz az Ida hegyen

mágus varázsló (μάγος, *magosz* gr. eredetileg perzsa bölcsek; *magus*, -i, m. perzsa bölc, varázsló, csillagjós)

makula pizok, folt (*macula*, -ae, f. pecsét, folt, pizok)

makulátlan szennyezetlen, tiszta (erkölcsi értelemben is)

malária (*malaria*, -ae, f., *mala- aera*: rossz levegő, az ókorban nem tudták, hogy az Anopheles szúnyog okozza a maláriát. A betegség mindenhol előfordult, ahol mocsaras, vizes területek voltak, a mocsarak, lápok közelében a levegő sokszor kellemetlen szagú, ezért tulajdonították a betegséget a rossz levegőnek. Az egyik Kr. e. V. században készült hippokratész írás, A levegőről című szerint minden betegségnek a levegő az oka. A malária a tbc-vel együtt az ókori Görögországban népbetegség volt, a hippokratészi iratokban pontosan le van írva a váltóláz minden formája)

malícia rosszindulat (*malitia*, -ae, f. gonoszság, rosszindulat; *malus* rossz, gonosz, káros, átkos)

malignus rosszindulatú (*malignus* rossz természetű, rosszindulatú, rossz lelkű, *malus* rossz, gonosz, káros, ártalmas)

mammográfia (*mammographia*, -ae, f., *mamma*, -ae, f. emlő + *grapheia* gr. írás)

mánia hóbort, rögeszme (μανία, *mania* gr. őrjöngés, düh, a thea mania Platónnál az istentől való megszállottság vmilyen formája, ide tartozik a költészet, a jóslás és a szerelem is; *mania*, -ae, f.)

mániakus rögeszmés (μανιακός, *maniakosz* gr. örült, bolond, esztelen, eszelős)

manuális kézi, kézzel csinált (*manus*, -us, f. kéz, *manualis* kézi)

margó vonal a lap szélén (*margo*, -inis, m. szél, oldal)

mártír vértanú (μάρτυρ, *martür* gr. tanú, vértanú; *martyr*, -tyris, m. f.)

mártirium vértanúság (μαρτύριον, *martürion* gr. vértanúság; *martyrium*, -ii, n.)

masina gép (μηχανή, *mékhané* gr.; *machina*, -ae, f. gép, állvány, épület, szerszám)

massza (*massa*, -ae, f. csomó, darab, tömeg)

masszív erős, stabil, szilárd (*massa*, -ae, f.)

matematika számtan (μαθηματικά, *mathematika* gr. számtan, *mathématiké* gr. a matematika tudománya; *mathematica*, -ae, f.)

matematikus számtan tudós (μαθηματικός, *mathematikosz* gr. tudománnyal foglalkozó, matematikára vonatkozó, matematikus; *mathematicus* mennyiségtani, csillagvizsgáló, csillagjós)

matéria anyag (*materia*, -ae, f. anyag, ok, forrás, alkalom, tehetség)

matróna éltes asszony (*matrona*, -ae, f. férjes nő, feleség, asszonyság)

mechanikus gépies (μηχανικός, *mékhanikosz* gr. találékony, leleményes, gépi; *mechanicus* géptani, gépi)

mechanizmus szerkezet, összefüggő mozgások, folyamatok rendszere (*mechanismus*)

mediális középső (*medialis* középső)

medicina orvostudomány (*medicina*, -ae, f. gyógyászat, orvoslás, orvostudomány, gyógyszer)

medika orvostanhallgató-nő (*medica*, -ae, f., *medeor* gyógyít, orvos)

medikus orvostanhallgató (*medicus*, -i, m. gyógyító, orvos)

meditáció elmélkedés, gondolkodás (*meditatio*, -onis, f. elmélkedés, gondolkodás, testgyakorlat, *meditor* vmi felett gondolkodik)

mediterrán mérsékelt égövi (*mediterraneus*: *medius* középső, -terra, -ae, f. szárazföld: szárazföldi, szárazföld belsejében található)

medium közvetítő, középső, halottidézésnél pl. közvetítő az élők és a halottak között (*medium*, -ii, n. közép, középső)

megalit megalitoknak nevezzük azokat a hatalmas kőépítményeket, amelyek Európában elsősorban az Ibériai-félszigeten, Angliában, Máltán, Európán kívül a Húsvét-szigeteken, Dél-Amerikában és sok más helyen is megtalálható kőkori emlékek. A leghíresebb a Stone Henge. A görög *megasz*, nagy és *lithosz*, kő szavakból ered. Ezen építmények alapján beszélünk megalit kultúrákról

megalománia nagyvási hóbort (*μεγάς*, *megasz* gr. nagy + *mania* gr.; *megalomania*, -ae, f.)

melankólia búskomorság (μελαγχολία, *melankholia* gr. *melasz* fekete + *kholé* epe; *melancholia*, -ae, f.)

melankólikus búskomor (μελαγχολικός, *melankholikosz* gr. búskomor, fekete epéjű, azok az emberek, akikben a fekete epe túlteng, sötét tekintet, mogorva természet, gunyoros, gyanakvó, mindennek a sötét oldalát látja; *melancholicus*)

melanóma festékes daganat (μελαίνω, *melainó* gr. feketévé tesz; *melanoma*, -atis, n.)

mellitus ti. diabetes, cukorbetegség (*mellitus* mézzel édesített, édes)

melodráma történeti vagy regényes témájú, látványos, népies színjáték

melódia dal, dallam (μελωδία, *melódia* gr. ének, dal, altatódal, dallam, melódia, lírai költészet; *melodia*, -ae, f. dal, dallam)

membrán (μεμβράνα, *membrana* gr. bőr, pergamen; *membrana*, -ae, f. gyenge bőr, kigyó levedlett bőre, pergamen)

memorandum emlékeztetben tartásra érdemes dolog, feljegyzés (*memorandum* említésre, megjegyzésre méltó, *memoro* megemlít, emlékeztetbe idéz)

memória emlékeztet, emlékező képesség (*memoria*, -ae, f. emlékeztet, emlékező tehetség, történet, *memor*, -oris, m. emlékező, észben tartó)

memoriter kívülről megtanult szöveg, vers (*memoriter* emlékeztetből, könyv nélkül)

meningitisz agyhártyagyulladás (*meningitis*, -itidis, f., *meninx*, -gis, f. agyhártya, *mens*, *mentis*, f. ész, elme, agy)

menopauza klimax, a havi vérzés abbamaradása (*menopausa*, -ae, f.

mensis, -is, m. hónap + *pausa*, -ae, f. szünet, szünetelés)

menstruáció havi vérzés (*menstruatio*, -onis, f. tisztulás, *menstruo* tisztulása van, *mensis*, -is, m. hónap)

mentális észbeli, szellemi (*mentalis*, *mens*, *mentis*, f. értelem, ész, szellem)

mentalitás a gondolkodás milyensége, gondolkodásmód (*mentalitas*, -atis, f., *mens*, *mentis*, f. ész, szellem, értelem)

menza diákétkezdő (*mensa*, -ae, f. asztal, ebédlőasztal)

menzesz havivérzés, tisztulás (*menses*, *mensis*, -is, m. hónap)

metabolizmus anyagcsere (*μεταβολή*, *metabolé* gr. cserélés, csere, átalakulás, változás; *metabolismus*, -i, m.)

metafora átvitt értelem (*μεταφορά*, *metaphora* gr. fordítás; *metaphora*, -ae, f. egy szó átvitele más értelemre)

metafrázis körülírás (*μετάφρασις*, *metaphrasisz* gr. körülírás; *metaphrasis*, -is, f.)

metamorfózis átalakulás (*μεταμορφώω*, *metamorphoó* gr. átalakít, átalakul, átváltozik; *metamorphosis*, -is, f. átalakulás, átváltozás)

metasztázis rákos daganat áttétele (*μετάστασις*, *metasztaszisz* gr. eltávolítás, számkivetés, megváltoztatás, kiköltözés, kivándorlás, halál; *metastasis*, -is, f. elmozdítás)

meteorizmus a has, belek felfúvódása, felpuffadása (*μετεωρισμός*, *meteóriszmosz* gr. magasba emelés; *meteorismus*, -i, m., vö. Meteóra: magasban lebegő, meteorológia)

meteorológia időjárás alakulásával, időjárási jelenségekkel foglalkozó tudomány (*μετεωρολογία*, *meteórologia* gr. föld feletti jelenségek, égitestek kutatása)

meteorológus időjárással foglalkozó tudós (*μετεωρολόγος*, *meteórologosz* gr. az égi jelenségeket tanulmányozó ember, csillagász, ábrándozó, fellengzős, haszontalan dolgokkal foglalkozó ember)

meteoropátia időjárás változások okozta betegségek (*μετέωρος*, *meteórosz* gr. magasba emelt, fönt lévő, föld feletti, *πάθος*, *patheia* gr., *pathosz* gr. szenvedés, szenvedély; *meteoropathia*, -ae, f.)

metodikus rendszeres, módszeres (*μεθοδικός*, *methodikosz* gr. rendszeres, módszeres; *methodicus*)

metódus módszer (*μέθοδος*, *methodosz* gr. módszeres kutatás, módszer; *methodus*, -i, f.)

metrikus versmértékben írott, mértékes (*metricus* versmérték szerinti, mértékes, *metrum*, -i, n. versmérték)

metropolisz nagy város (*μητρόπολις*, *metropolisz* gr. *métér* anya + *polisz* város anyaváros, főváros; *metropolis*, -is, f.)

miazma káros kigőzölgés, a levegőt ártalmassá tevő anyag (*μιάσμα*, *miaszma* gr. beszennyezettség, szörnyűség, gatzett, szégyenfolt, az ókorban mindig az isteninek tekintett levegő rituális beszennyezettsége, Galénosznál fordul elő először orvosi értelemben)

mikroszkópikus kicsiny, parányi, mikroszkóppal látható (*μικρός*, *mikrosz* gr. kicsiny, kis + *σκοπέω*, *szkopeó* néz, szemlél, vizsgál; *microscopicus* újk.)

migráció kiköltözés, kivándorlás, szervek vándorlása (*migratio*, -onis, f. költözés, vándorlás, *migro* költözik, vándorol)

mikróba egysejtű növényi vagy állati szervezet (*microba* újk., *mikrosz* gr. kis, kicsiny)

mikrobiológia a mikroorganizmusok alak, élet- és rendszertanával, életfeltételeivel és gyakorlati jelentőségével foglalkozó tudomány (*microbiologia*, -ae, f. *mikrosz* gr. kicsiny, kis, *biosz* gr. élet, *logia* gr. tudomány újk.)

mikroklíma kis, adott területen uralkodó időjárási, klimatikus viszonyok (*μικρός*, *mikrosz* gr. + *κλίμα*, *klima* gr. lejtő, hegyoldal, éghajlat, földrajzi helyzet, égőv; *microclima*, -ae, f.)

mikrokozmosz külön, kis világ, élettér (*μικρόκοσμος*, *mikrokozmosz* gr. *mikrosz* kis, kicsiny + *kozmosz* gr. világ)

milícia katonaság (*militia*, -ae, f. táborozás, háborúba menés, katonaság)

militáris katonai (*militaris*)

millenáris ezredéves, ezredévi (*millenarius* ezres, ezer-)

mímél utánzó (*μῖμος*, *mimikus*, *mimészisz* gr. utánzás, ábrázolás, utánzással való megjelenítés; *mimus*, -i, m. mímusjáték, rögtönzött párbeszéd, színlelés, nem valóságos, színészi)

mimika arcjáték (*μῖμος*, *mimosz* gr. színész, komédiás, színjátszás, utánzás, *mimészisz* gr.)

mimikri az állatok a környezethez való hasonulási képessége, amelynek célja az álcázás (*mimészisz* gr.)

minimum legkevesebb (*minimum* legkisebb, *parvus* kicsiny, kis szó rendhagyó felsőfoka)

miniszter (*minister*, -tri, m. kézbe adó, szolgáltató, inas, szolga, tisztviselő)

minisztérium (*ministerium*, -ii, n. segély, szolgálat, hivatal, ügy, foglalatosság, cselédség)

minusz kisebb, kevesebb, a kivonás szava (*parvus* kis, *minus* kisebb, rendhagyó középfok)

missió küldetés (*missio*, -onis, f. küldetés, elküldés, *missio sanguinis* érvágás)

misztérium titok (*μυστήριον*, *misztérium* gr. titkos beavatás, titkos tudomány, mesterség, titok, *mysterium*, -ii, n.)

misztikus rejtelmes, titokteljes (*μυστικός*, *misztikosz* gr.; *mysticus*)

mitikus mesebeli, mondabeli (*μυθικός*, *müthikosz* gr. mondára, mesére vonatkozó, mitikus, *müthosz* gr. szó, monda, mese, rege)

mítosz monda, rege (*μῦθος*, *müthosz* gr. szó, monda, mese, rege; *mythos*, -i, n.)

mixtura keverék, elegy (*mixtura*, -ae, f. összekeverés, egyesítés, vegyített dolgok, *misceo* elegyít, kever)

mizantrópia embergyűlölet (*μισανθρωπία*, *misanthropia* gr. embergyűlölet, *miszosz* gr. gyűlölet + *anthróposz* gr. ember; *misanthropia*, -ae, f.)

mizantróp embergyűlölő

mizéria szerencsétlenség (*miseria*, -ae, f. nyomorúság, szerencsétlenség, ínség)

mobilis mozgatható, mozgékony, mozgó (*mobilis* mozgó, mozgatható)

mód (*modus*, -i, m. mérték, szabály, mód, törvény)

moderál mérsékel (*moderatio*, -onis, f. mérséklés, mértéktartás, korlátozás)

moderátor korlátozó, konferenciánkon ügyel az előadások időpontjának betartására, vezeti a vitát az előadások után (*moderator*, -oris, m. mérséklő, korlátozó, fékező)

modifikáció módosulás (*modificatio*, -onis, f. megmérés, illő elrendezés)

molekula az anyag legkisebb része, amely még megőrzi vegyi tulajdonságait (*molecula*, -ae, f. újk.)

momentum ok, mozzanat (*momentum*, -i, n. ok, indok, eldöntés, fontosság, mozgás, pillanat, perc)

monarchia királyság (*μοναρχία*, *monarkhia* gr. egyeduralom; *monarchia*, -ae, f.)

monitor a beteg életfunkcióit figyelő és jelző készülék (*monitor*, -oris, m. emlékeztető, intő, tanácsadó, figyelő, *moneo* emlékeztet, int, felszólít)

monogám egyneű (*μονογάμος*, *monogamosz* gr., *gamosz* gr. házasság, nász)

monogámia egyneűség (*μονογαμία*, *monogamia* gr. egyneűség)

monománia rögeszme, kényszerképzet (*monomania*, -ae, f. újk. *monosz* gr. egy, egyedüli + *mania*)

monopolium egyedárusítás (*μονοπώλιον*, *monopolion* gr. egyedárusítás)

monstrum vmi nagy dolog (*monstrum*, -i, n. jelenség, természetfeletti tünemény, csoda, szörny)

monumentális hatalmas, nagy (*monumentum*, -i, n. emlékeztető, épület, szobor, kép, templomi felajánlás, emlékeztető példa, eset)

morbid beteges (*morbus*, -i, m. betegség, kór, *morbidus* beteges, beteg)

morbiditás betegesség (*morbiditas*, -atis, f.)

morfológia alaktan (*μορφή*, *morfé* gr. alak, külső; *morphologia*, -ae, f.)

moribund haldokló (*moribundus* akinnek meg kell halnia, *morior* meghal)

mormog (murmur, -uris, n. morgás, mormogás)

morózus mogorva, morcos, zsémbes (*morosus* bevett szokáshoz ragaszkodó, pedáns, rigolyás, önfejű, zsémbes, nyakas)

mortalitás halandóság (*mortalitas*, -atis, f. halandóság, mulandóság, *mors*, *mortis*, f. halál)

morzsa (*morsa*, -orum, n. tsz. falatok, darabkák)

motor (*motor*, -oris, m. mozgató)

motorikus mozgató (*motoricus* – *motio*, -onis, f. mozgás, a láb mozgása, innen: hidegrázás, izgalom, benyomás, *moveo* mozgat)

multiplex sokszoros (*multiplex* sokrétegű, sokszoros, sokféle, különféle, többféle)

must (*mustum*, -i, n. must, újbor, ősz)

muszcli felső karizom (*musculus*, -i, m. izom, a *mus*, *muris*, *m*, f. egér szóból, mivel a felső kar izmainak, azaz a muszclinak a mozgatása azt a hatást keltette az ókori ember számára, mint ha egy egérke futkosna az izmokban)

mutáció változat (*mutatio*, -onis, f. változás, változtatás, csere, fölváltás, *muto* változtat, megváltoztat)

múzeum (*Μουσείον*, *Múszeion* gr. Múzsák háza, a tudományok és művészetek háza Alexandriában a hellenisztikus korban. Ekkor a tudományok és művészetek központja Alexandria lett, Athén megmaradt filozófus iskolávárosnak. Alexandriába gyűltek a kor híres tudósai, művészei, létrejött a híres könyvtár, itt jön létre a filológia mint tudomány, és ekkor végzik az első boncolásokat elítélt bűnözőkön, előtte a görögök embert nem boncoltak; *museum*, -i, n.)

Múza (*Μοῦσα*, *Múza* gr. – *Musa*, -ae, f. a kilenc múza a tudományok, művészetek istennői, Zeusz és Mnemoszünének a lányai, a karvezetőjük Apollón, mint a tudományok és művészetek pártfogója egyéb funkciói mellett.

Kalliopé az epikus költészet, Euterpé a lírai költészet, Melpomené a tragédia, Erató a szerelmi költészet és némajáték, Polüümnia a himnusz költészet, Thália a népi költészet és vigjáték, Terpszikhore a tánc, Klió a történetírás, Uránia a csillagászat múzsája)

muzsika zene (*μουσική*, *muziké* gr. zene; *musica*, -ae, f.)

muzsikus (*μουσικός*, *muzikosz* gr. zenéhez tartozó, költészeti, tudós; *musicus*)

myopia rövidlátás (*μύωψ*, *miópsz* gr. rövidlátó; *myopia*, -ae, f.)

N

náció nép, nemzet (*natio*, -onis, f. születés, néptörzs, faj, nemzetség, *nascor* születik, terem)

narcizmus önimádat (*narcissus*, -i, m. Narkissosz nevű vadász iránt szerelemre lobbant Ékhó erdei nimfa, de az nem viszonzta szerelmét. A boldogtalan nimfa szerelmi bánatában annyira

lefogyott, hogy csak a hangja maradt meg, csontjai pedig sziklává változtak (visszhang). Narkissoszt azzal büntették az istenek, hogy beleszeretett saját tükörképébe, végül hasonló virággá változott, vö. nárcisz)

narkotikum altatószer (*ναρκωτικός*, *narkotikosz* gr. elzsibbasztó, elbágyasztó, elbódító, elkábító; *narcoticum*, -i, n.)

narkózis altatás (*νάρκωσις*, *narkosizsz* gr. elzsibbasztás; *narcosis*, -is, f.)

narratív elbeszélő (*narro* elbeszél, elmesél, elmond)

narrátor elbeszélő, emesélő (*narrator*, -oris, m. elbeszélő, mesélő, regélő, *narratio*, -onis, f. elbeszélés, elmesélés, regélés)

natúra természet (*natura*, -ae, f. születés, természet, jellem, lény, teremtmény, *nascor* születik)

naturális természetes (*naturalis* születésre vonatkozó, szülő, természetes)

navigál kormányoz, irányít (*navigo* hajózik, hajót kormányoz)

navigátor irányító, kormányzó (*navigator*, -oris, m. hajós, tengerész)

nebuló gyerekecske, kisdia (*nebulo*, -onis, f. szélhajtó, semmirekellő, ingyenélő)

negáció tagadás (*negatio*, -onis, f. tagadás)

néger (*niger* fekete, sötét színű)

nektár vmi nagyon finom innivaló (*νεκτάρ*, *nektar* gr. az istenek itala, kenőcs, édes, kellemes)

nezesszer általában kis táská, amelyben az ember a legszükségesebb pipereholmit tartja (*necessarius* szükséges, kell)

neuralgia idegfájdalom, idegszába (*νεῦρον*, *neuron* gr. ín, íj húrja, ideg, *ἄλγος*, *algosz* gr. fájdalom; *neuralgia*, -ae, f.)

neurológia ideggyógyászat (*neurologia*, -ae, f. *neuron* + *logia* gr.)

neurózis idegbetegség (*neurosis*, -is, f. vö. *neuron*)

neutrális semleges, közömbös (*neutralis*: *ne* + *utrum* azaz *neutrum* egyik sem a kettő közül, tehát semleges)

nexus kapcsolat, összeköttetés (*nexus*, -us, m. összeköttetés, kapcsolat, kötelezettség)

nimbusz dicsfény (*nimbus*, -i, m. sötét eső vagy viharfelhő, köd, fénykoszorú)

nimfa szép, fiatal lány, rovar bábja (νύμφη, nümphé gr. asszony, leány, menyasszony, nimfa; *nympha*, -ae, f.)
nobilitás nemesség, ismertség, híresség (*nobilitas*, -atis, f. nevezetesség, nagy hír, jelesség, jó tulajdonság, nemesség)

nómenklátúra nevezéktan (*nomenclatura*, -ae, f. névjegyzék: *nomen*, -inis, n. név + *calo* hív, kikállt, összegyűjt, újk.)

nominális névleges (*nominalis* névre vonatkozó, névleges, *nomen*, -inis, n. név)

norma zsinórmérték, szabály (*norma*, -ae, f.)

normális zsinórmérték szerinti, szabály szerinti (*normalis*)

nosztalgia sóvárgás, vágyakozás, honvágy (νοστέω, *noszteó* gr. hazatér, viszatér a hazájába + ἄλγος, *alosz* gr. fájdalom, szó szerint a hazatérés utáni vágyakozás fájdalma; *nostalgia*, -ae, f.)

nótorius (*notorius* jelentő, tudósító, értesítő)

novícius fiatal beavatásra váró szerzetes vagy apáca (*novicius* friss, fiatal, új, *novus* új)

nudista (*nudo* meztelenkedik, *nudus* meztelen)

nudzizmus (*nudismus* meztelenkedés, meztelenség)

nukleáris maghoz tartozó (*nuclearis*, *nucleus* sejtmag újk.)

numeralis számszerű (*numeralis* számhoz tartozó, szám-)

numeró szám (*numerus*, -i, m. szám)

nuncius hírnök, követ (*nuncius*, -i, m. követ, hírvivő, küldött)

O

objektív tárgyilagos (*obiectus*, -us, m. szembetűnő jelenség, tárgy, szembe tartás, helyezés, *obiectivus*)

obszervál megfigyel (*observo* szemmel tart, figyel, vigyáz)

obszerváció megfigyelés, a beteg megfigyelés alatt tartása kórházi körülmények között (*observatio*, -onis, f. figyelés, szemmel tartás, észlelés)

obszcén trágár, disznó (*obscoene* utálatosan, rútu, ocsmányul, *obscenus* utálatos, rútu, ocsmány, fajtalan)

obszcenitás trágárság (*obscenitas*, -atis, f. utálatosság, fajtalanság, erkölcselenség, trágárság)

okkult titkos, homályos (*occultus* elrejtett, titkos)

ökonómia gazdaság (οἰκονομία, *oikonomia* gr. háztartás vezetése, *oikosz* gr. ház, *nomosz* gr. törvény)

ökonómikus gazdaságos (οἰκονομικός, *oikonomikosz* gr. a gazdálkodást illető, a háztartás kellő vezetéséhez tartozó)

okuláré szemüveg (*ocularis* a szemet illető, szemhez tartozó)

oligofrén gyengeelméjű

oligofrénia gyengeelméjűség (ὀλιγος, *oligosz* gr. kicsiny, kis + φρήν, *phrén* gr. rekeszizom, szív, ész, elme; *oligophrenia*, -ae, f.)

olíva olajfa termése és a belőle készült olaj (*oliva*, -ae, f.)

olaj (*oleum*, -i, n. olajfaág)

onkológia tumoros betegségekkel foglalkozó tudomány (ὄγκος, *onkosz* gr. tömeg, terjedelemy, súly, dagályosság, újk. daganat; *oncologia*, -ae, f.)

ontogenezis egyedfejlődés (*ontogenesis*, -is, f. újk. *ón* gr. létező + *gennáo* gr. szül, születik, nemz, *geneszisz* gr. eredet)

opera zenei műfaj (*opera*, -ae, f. fáradozás, fáradság, igyekezet, munka, szolgálat, idő, alkalom, *opus*, -eris, n. mű, munka)

operáció műtét (*operatio*, -onis, f. működés, munkálkodás, fáradozás)

operál műtétet végez, vmin dolgozik (*operor* vmivel el van foglalva, dolgozik vmin, működik, kidolgoz, szerez, tesz, gyakorol)

opportunista megalkuvó (*opportunos* alkalmas, kedvező, előnyös)

oftalmológia szemészet (ὀφθαλμός, *ophthalmosz* gr. szem- *ophthalmologia*, -ae, f.)

opponens bíráló (*oppono* ellenébe állít, elébe állít, helyez, szembe helyez, ellenvetést tesz, ellentmond, ellenérveket állít fel)

oppozíció szembehelyezkedés (*oppositio*, -onis, f. ellentét, ellentevés)

optika (ὀπτικά, *optika* gr. a látásra vonatkozó tanítás)

optikus szemüvegek készítésével foglalkozó mester (ὀπτικός, *optikosz* gr. látásra vonatkozó, optikai; *opticus*)

optimális kedvező (*optimus* legjobb, *bonus* jó rendhagyó felsőfoka)

opus mű, darab (*opus*, -eris, n. munka, mű, foglalatosság)

óra (ὥρα, *hóra* gr. idő, óra; *hora*, -ae, f.)

orákulum jóslat, jósdá (*oraculum*, -i, n. jósdá, jóshely, jóslat, *oro* beszél, kér, megkér, *os*, *oris*, n. száj)

orális szóbeli, szájhagyomány útján terjedő, szájon keresztül történő gyógyszerbeadás vagy beavatkozás (*oralis*, *os*, -oris, n. száj)

orkesztra zenekar (ὀρχήστρα, *orkhésztra* gr. a római színházban a színpadhoz közel eső szabad tér, ahol a tanácsbeliek ültek, később a császárkorban emelvény a zenészek, táncosok számára; *orchestra*, -ae, f.)

organikus szerves újk. (ὄργανικός, *organikosz* gr. eszközszerű, szerszámként szolgáló, hatékony, *organon* gr. eszköz, szerszám; *organicus*)

organizáció szervezet, szervezés (*organisatio*, -onis, f. újk. vö. *organon* gr. szerszám)

organizmus élő szervezet, élőlény újk. (*organismus*, -i, m.)

orgazmus szexuális kiejzés tetőfoka (ὄργασμός, *orgaszmosz* gr.; *orgasmus*, -i, m.)

orgia (ὄργια, *orgia* gr. mulatozás Bakkhosz ünnepén, Bakkhosz vagy Dionüszosz a szőlő és bor istene a görögknél és a rómaiaknál, lármás, zenével, ittasan ünnepezték a hegyekben, a Bakkhosz név is lármásat jelent. Az athéni Dionüsziaák már sokkal konszolidáltabb ünnepek; *orgia*, -orum, n. tsz.)

orientáció tájékozódás, tájékozódási képesség (*orientatio*, -onis, f. újk. *oriens* kelet)

orientális keleti

originális eredeti (*originalis* eredeti, kezdettől való)

origó kiindulópont, kezdet, eredet (*origo*, -inis, f. eredet, kezdet, származás)

ornamentum díszítés, ékesség (*ornamentum*, -i, n. felkészítés, ékesség, dísz, *orno* feldíszít)

ornitológia madarakkal foglalkozó tudomány (ὄρνις, *ornisz* gr. madár; *ornithologia*, -ae, f.)

ornitózis madarokról emberre terjedő vírusos fertőző betegség (*ornithosis*, -is, f.)

ortográfia helyesírás (ὀρθογραφία, *orthographia* gr. helyesírás, az épület homlokrajza)

ortopédia (ὀρθός, *orthosz* gr. egyenesen álló, egyenes + παιδεία, *paideia* gr. nevelés, szó szerint egyenes tartásra nevelés; *orthopaedia*, -ae, f.)

ortosztatikus felegyenesedés, egyenes állás kiváltotta pl. collapsus (*orthosz*, egyenesen álló + *sztatikósz* álló; *orthostaticus*)

oriza rizs, rizskása (ὄριζα, *orüza* gr.; *oryza*, -ae, f.)

ovalis tojásdad alakú (*ovalis*, *ovum*, -i, n. tojás, pete)

ováció örömmujongás (*ovatio*, -onis, f. kisebb diadalmenet)

ovuláció peteérés (*ovulatio*, -onis, f., *ovum*, -i, n. tojás, pete)

oxidáció olyan kémiai folyamat, amelynek során vmely anyag oxigént vesz fel (ὀξύγωνον, *oxiógonon* gr. hegyes szögű háromszög; *oxidatio*, -onis, f.)

ödéma vizenyő (οἰδημα, *oidéma* gr. daganat, duzzanat; *oedema*, -atis, n.)

P

pacifikálás béke teremtés (*pacificatio*, -onis, f. megbékéltetés, békekötés, *pacifico* békét köt, *pax*, *pacis*, f. béke)

paciens beteg (*patiens* tűrő, szenvedő, *patior* tűr, elvisel, kiáll, szenved)

paktum megegyezés (*pactum*, -i, n. megegyezés, egyezés, *paciscor* egyezésre lép)

palánta (*planta*, -ae, f. bujtvány, oltóág, növény, palánta, *planto* ültet, plántál)

pálma (παλαμή, *palamé* gr. tenyér, kéz, pálmaág; *palma*, -ae, f.)

palpáció tapogatás, vizsgálat tapintással (*palpatio*, -onis, f. simogatás, hízelkedés, tapogatás, *palpo* simogat, tapogat)

panacea mindenre jó gyógyszer (*πανακεία*, *panakeia* gr. fű, amely minden betegségre használ, Panakeia: Aszklépiosz egyik lánya)

pánik ijedelem, rémület (az ókorban Pán istennek tulajdonították a nyájban hirtelen fellépő rémületet, pánikot, így az ő nevéől nevezték el a hirtelen támadó rémületet)

pankráció (παγκράτιον, *pankratión* gr. birkózás és ökölvívás; *pancratium*, -ii, n.)

pantomim némajáték (παντομίμος, *pantomimosz* gr. táncos némajáték, némajátékos; *pantomimus*, -i, m.)

panoráma kilátás, az ember elé terülő látvány, panoráma-rtg, az összes fogról készült felvétel a fogszámban (πᾶν, *pan* gr. összes, minden + ὁράω, *horáo* gr. néz, tekint, *horama* gr. látvány)

papa (*papa*, -ae, m. papa, atya, *pater*, *patris*, m. apa, atya)

papír, papiros (πάπυρος, *papürosz* gr. papiruszsás, papiruszlap, a görögök a föníciai Búblosz városából importáltak először papiruszt, amely már alkalmas volt hosszabb szövegek lejegyzésére. Búblosz városáról kapta a könyv görög nevét, biblon, innen ered a Biblia neve, amely könyveket jelent)

parabola hasonlat, példázat (παράβολή, *parabolé* gr. hasonlat, példázat, csillagokat kísérő jelenségek; *parabola*, -ae, f.)

paradigma példa (παράδειγμα, *paradeigma* gr. mintakép, példa; *paradigma*, -atos, n.)

paradigmatikus példaértékű (*παράδειγματικός*, *paradeigmatikosz* gr. például szolgáló, példa értékű; *paradigmaticus*)

paradox furcsa, különös (παράδοξος, *paradoxosz* gr. nem várt, csodálatos, furcsa; *paradoxus*)

paragrafus szakasz (παράγραφος, *paragrafosz* gr. grammatikai jegy, szakasz; *paragraphus*, -i, m.)

paralell párhuzamos (παράλληλος, *parallélosz* gr. párhuzamos; *paralellus*)

paralitikus béna (παραλυτικός, *paralütikosz* gr. féloldalt béna; *paralyticus*)

paralízis bénulás (παράλυσις, *paralüszisz* gr. féloldali bénulás; *paralysis*, -is, f.)

paranoia nagyzási vagy üldözésszerű téveszme-rendszer (παράνοια, *paranoia* gr. elmebaj, elmeegyensúly, örület, *para* vmi mellett, mellé, mellette el, vmin túl, felül + *nüsz* gr. ész, elme; *paranoia*, -ae, f.)

parazita élősködő (παράσιτος, *paradzaó* gr. együtt él vmivel, *παράσιτος*, *parasitosz* gr. asztaltárs, vendég, élősködő; *parasita*, -ae, f. élősködő nő, madár)

parazitológia az élősködőkkel és azok okozta betegségekkel foglalkozó tudomány (*parasitologia*, -ae, f.)

párduc (πάρδος, *pardosz* gr. him párdúc; *pardus*, -i, m.)

paródia (παρωδία, *paródia* gr. válasz, felelő dal- *parodia*, -ae, f.)

parciális részleges (*partialis* részleges, *pars*, *partis*, f. rész)

partikuláris egy részt érintő, részleges (*particularis*, *pars partis* f. rész, ellentéte az univerzális)

passzív nem tevékeny (*passivus* érzékeny, szenvedő)

passzivitás passzív viselkedés, tevékenységtől, cselekvéstől való mentesség (*passivitas*, -atis, f. szenvedő jelentés)

paszta kenőccszerű anyag (πάσθη, *paszté* gr. vegyes aprólékból készített étel; *pasta*, -ae, f.)

pasztilla golyócska, labdac (pastillus, -i, m. golyócska lisztből, orvos- és illatszerekből, amelyet azért rágtak, hogy jóillatú legyen a lehetőleg)

pásztor (*pastor*, -oris, m. pásztor, őrző, legeltető, *pasco* legeltet)

patella térdkalács (*patella*, -ae, f. áldozati csésze, tál, térdkalács)

patetikus szenvedélyes (παθητικός, *pathétikosz* gr. szenvedélyes, indulatos, nyomatékos; *patheticus*)

pátosz szenvedély, szenvedés (πάθος, *pathosz* gr. szenvedés, szenvedély, külső hatás, benyomás, balszerencse, betegség, kórtünet, érzelem, indulat; *patior* tűr, szenved, elvisel)

patológia kórtan (πατολογέω, *pathologéó* gr. kórtannal foglalkozik; *pathologia*, -ae, f. vö. *pathosz*)

patologikus kóros (παθολογικός, *pathologikosz* gr. kórtannal foglalkozó, *pathologicus*)

patológus kórtannal foglalkozó szakorvos (*pathologus*, -i, m.)

pátria haza (*patria*, -ae, f. haza, szülőföld, *pater*, *patris*, m. apa, atya)

pátriárka ősapa, családfő (πατριάρχης, *patriarkhész* gr. ősapa; *patriarcha*, -ae, m.)

pátriarkális (*patriarchalis* ősapát illető, *patria*, -ae, f. haza, szülőföld)

patrícius nemes (*pater*, *patris*, m. atya)

patrióta (πατριώτης, *patriotész* gr. hazai, földi; *patriota*, -ae, m.)

patronátus védnökség (*patronatus*, -us, m., *pater patris*, m.)

patrónus védő, védnök, pártfogó (*patronus*, -i, m. védnök, pártfogó, védő ügyvéd; *pater patris*, m.)

pauza szünet (παύσις, *pauszisz* gr. megállapodás, megállás, szünet; *pausa*, -ae, f.)

pedagógia nevelés (παιδαγωγία, *paidagógia* gr. nevelés, ápolás, gondozás, *pausz* gr. fiúgyerek + *agógé* gr. vezetés; *paedagogia*, -ae, f.)

pedagógus tanár, nevelő

(παιδαγωγός, *paidagógosz* gr. rabszolga, aki a gyereket az iskolába kísérte és onnan hazavitte, nevelő, tanítómaster; *paedagogus*, -i, m.)

pederasztia gyerekekkel való fajtalankodás (παιδεραστία, *paiderasztia* gr. fiúkkal való fajtalankodás; *paederastia*, -ae, f.)

pedofília gyerekekkel való fajtalankodás szeretete (παιδοφιλής, *paidophilész* gr. fiúkat szerető férfi; *paedophilia*, -ae, f.)

pejoratív rosszabb értelmű (*peior* rosszabb, *malus* rossz, gonosz, átkos rendhagyó középfoka)

penetráns átható pl. bűz (*penetrans* áthatoló, átjáró, *penetro* áthatol, átjár, áthat, benyomul)

penicillin (*penicillum*, -i, n. ecset, pamacs, festés, tépés, tépésből készített sebkötöző anyag, sponge)

pénisz férfi szeméremtest (*penis*, -is, m. farok, férfi szeméremtest, bujáság)

penna toll (*penna*, -ae, f. toll, szárny, nyíl tolla, nyíl, íróttoll)

pentatlon (πένταθλον, *pentathlon* gr. ötös küzdés: diszkoszvetés, futás, ugrás, birkózás, gerelyhajítás; *pentathlum*, -i, n.)

pepszin a gyomornedvben található fehérjebontó enzim (πέψις *pepszisz* gr. érlelés, érés, főzés, emésztés, kiválasztás, ti. az ókorban az egyik elmélet szerint az étel „főzéssel” emésztődik meg a gyomorban)

peptikus emésztéssel kapcsolatos, amely pepszin segítségével történik (πεπτικός *peptikosz* gr. emésztésre képes, emésztést elősegítő; *pepticus* emésztést előmozdító)

percepció érzékelés, megértés (*perceptio*, -onis, f. beszédés, begyűjtés, szellemi felfogás, megismerés, értés)

perfekt tökéletes (*perfectus* tökéletes, bevégzett, *per* át, keresztül vmin + *facio* tesz, cselekszik csinál, alkot, tehát teljesen végigcsinál vmit)

perforáció átfúródás (*perforatio*, -onis, f. átfúrás, alagút átfúrása, koponya

lékelés, *perforo* átfúr, kilyukaszt, átdőf) **periféria** a középponttól távol eső rész, külső rész (περιφέρεια, *peripherea* gr. körvonal, kerület, görbület, körív; *periphaeria*, -ae, f.)

periódus szakasz, időszak, szabályos ismétlődés (περίοδος, *periodosz* gr. körmozgás; *periodus*, -i, f.)

perjudicítás szabályos ismétlődés, időszakosság (*periodus*)

perjódikus szabályosan ismétlődő, visszatérő (περιοδικός, *periodikosz* gr. korszaki, időszaki, meghatározott időközökben visszatérő; *periodicus*)

perifrázis körülírás (περίφρασις, *periphraszisz* gr. körülírás; *periphrasis*, -is, f.)

periszkóp (περί, *peri* gr. körül, körbe + σκοπέω, *szkopeó* gr. néz, szemlél, figyel)

perisztaltika a belek féregszerű, tartalmat tovább préselő mozgása (περισταλτικός, *perisztaltikosz* gr. átfogó és összenyomó, perisztaltikus; *peristaltica*, -ae, f.)

peritoneum hashártya (περιτόναιον, *peritonaion* gr. bélhártya, hashártya – *peritoneum*, -i, n.)

permanens állandó, folytonos (*permanens* tartós, állandó, *permaneo* állandóan megmarad, folytonosan tart)

permutáció felcserélés, sorrendváltoztatás (*permutatio*, -onis, f. teljes elváltoztatás, elcserélés, csere, árucsera, *permuto* helyéből megmozdít, megfordít, egészen megváltoztat)

perszóna személy, általában rosszindulatú nőszemély (*persona*, -ae, f. álarc, jellem, szerep, személy, egyéniség. Az ókori komédiában embertípusokat ábrázoltak: szegény öregember, embergyűlölő, zsugori, gazdag öregember, okos rabszolga, galád rabszolga stb., ezeket a megfelelő típusú maszkokban játszották, amelyek elég nagyok voltak ahhoz, hogy a színház felső soraiban ülők is láthassák. Ez az álarc volt a *persona*, amellyel embertípusokat jelenített meg, így lett személy később a jelentése)

perszonális személyes, személyhez tartozó (*personalis*, *persona*, -ae, f.)

perszonifikáció megszemélyesítés (*personificatio*, -onis, f. *persona*, -ae, f.)

perverzió, perverzitás elfajulás, nemi eltévelyedés (*perversio*, -onis, f. megfordítás, *perversitas*, -atis, f. fonáksák, rosszaság, *perverto* levet, lehány, leront, elront, félrevezet, megháborít)

pesszárium óvszer (πεσσών, *peszosz*, *pesszon*, *pesszosz* gr. méhkérő; *pessum*, -i, n.)

pestis dögvész (*pestis*, -is, f. szerencsétlenség, romlás, pusztulás)

petíció kérés (*petitio*, -onis, f. vmi után való menés, megtámadás, kérés, hivatal keresés, *peto* nyúl, kap, kíván, kér, pernt indít)

petrezselyem (πετροσέλινον, *petroszelinon* gr.; *petroselinon*, -i, n.)

pigment, pigmentáció festékanyag, festékanyag képződése (*pigmentum*, -i, n. festék, festékanyag, illatos kenőcs, fűszer, *pigmentatio*, -onis, f.)

piknikus kövérkés, zömök (πυκνός, *püknosz* gr. sűrű, tömött, vastag, erős, tömör; *pycnicus* zömök)

piktor festő (*pictor*, -oris, m. festő, hímező, *pingo* fest, lefest)

pilórus a gyomor alsó szája (πυλωρός, *pülórosz* gr.; *pylorus*, -i, m.)

pilula pilula (*pilula*, -ae, f. kis labda, gömböcske, golyócska, labdacs)

pingál fest, festeget (*pingo* fest, lefest)

piramis gúla alakú építmény, az egyiptomi fáraók temetkezési helyei az Óbirodalomban, anat. piramispálya, az akaratlagos fő mozgatópálya, a vese velőállományát képező piramisok (πυραμίδις, *püramisz* gr. piramis, gúla; *pyramis*, -idis, f.)

pirománia kóros gyújtogatási szenvedély (*pur* gr. tűz + *mania* gr.)

pixis edényke (πυξίς, *pükszisz* gr. szelence kenőcsnek, orvosságnak; *pyxis*, -idis, f.)

placebó hatóanyagot nem tartalmazó készítmény (a placebó a *placeo* tetszik ige jövő ideje eredetileg, orvosi értelemben először George Motherby használja 1785-ben megjelent orvosi szótárában, ahol nagyjából azt jelenti, hogy olyan gyógyszerek, amelyek inkább elégedettséget szülnek a betegnek, mint használnak)

placenta méhlepény (*placenta*, -ae, f. lepény, kalács)

plágium csalás, vki által megírt könyv, színdarab, tudományos mű ellopása (*plagium*, -ii, n. emberrablás, lélek-

árulás, *plaga*, -ae, f. vadászhaló, tör, kelepce, *plago* emberrablást követ el. Érdekes, hogy az ókori Rómában nem az számított plágiumnak, ha valaki szóról szóra lefordított egy görög darabot, vagy több műből állította össze a sajátját, és kiadta a saját neve alatt, hanem az, ha valaki által már latinra lefordított darabot adott ki a saját neve alatt)

pláne annál inkább, sőt (*plane* simán, egyenesen, világosan, tisztán, egészen, teljesen, valóban, igen is, minden bizonnyal, *planus* lapos, sík, egyenes, akadálytalan)

planéta bolygó (*πλανήτης*, *planétész* gr. bolygó; *planeta*, -ae, f. bolygó, csillag)

planetárium csillagvizsgáló (*planetarius*, -i, m. csillagjós)

plasztika helyreállító műtét, szobrászati alkotás (*πλαστική*, *plasztiké* gr. agyagból, kőből stb. alakítás mestersege, képzőművészet, *πλάτω*, *plattó* gr. csinál, tesz, létrehoz, alakít; *plastica*, -ae, f.)

plasztikus művészi (*πλαστικός*, *plasztikosz* gr. képzőművészeti, alkotó művészi; *plasticus*)

plazma plazma (*πλάσμα* plazma gr. formázott tárgy, szobrászati alkotás, alak, figura, kitalálás, koholmány, *plasma*, -atis, n. készített dolog, teremtmény)

plebejus népi, alacsony származású (*plebeius* római néphez tartozó, alacsony, aljas, csekély, *plebs*, *plebis*, f. nép)

pleura mellhártya (*πλευρά*, *pleura* gr. borda, oldal; *pleura*, -ae, f.)

pleuritis mellhártyagyulladás (*πλευριτις*, *pleuritisz* gr. oldal nyílalás; *pleuritis*, -itidis, f.)

pluralitás sokszínűség, sokféleség (*pluralitas*, -atis, f. tsz. sokszínűség, sokféleség)

plusz meg, az összeadás szava (*plus* több, a *multus* [sok] rendhagyó középfoka)

pneuma lélek, lélekzet, lehellet, szellem (*πνεῦμα*, *pneuma* gr. fúvás, szél, fuvalat, lélegzet, lehellet, életerő, lélek, belszél, anyagtalan lény; *pneuma*, -atis, n.)

pneumatikus légtartalmú, légzéshez tartozó (*πνευματικός*, *pneumatikosz* gr. léghez, szélhez tartozó; *pneumaticus* léghez, szélhez tartozó, gép: légnomással járó)

pneumónia tüdőgyulladás (*pneumonia*, -ae, f., *pneuma* gr. légzés, lehellet)

podagra lábköszvény (*ποδάγρα*, *podagra* gr. köszvény, *πούς*, *púsz* gr. láb; *podagra*, -ae, f. Érdemes megemlíteni, hogy Lukianosz II. századi görög szerző írt egy Tragopodagra című költeményt, a tragédiákhoz hasonlóan szerepel benne kar is, egy podagrás beteg, maga a megszemélyesített podagra, és kuruzslók?)

pódium emelvény (*πόδιον*, *podion* gr. felemelt hely, emelvény; *podium*, -ii, n.)

poétikus költői (*ποιητικός*, *poiétikosz*, gr. költői, *ποιέω*, *poiéō* gr. csinál, létrehoz, alkot; *poeticus*)

poéta költő (*ποιητής*, *poiétész* gr. költő; *poeta*, -ae, m.)

pagány hitetlen, többistenhívő, nem keresztény (*paganus* falusi, durva, műveletlen *pagus*, -i, m. falu, vidék)

poláris sarki, sarokhoz tartozó (*πόλος*, *polosz* gr. sark, tengelypont, a szerű közepe, tengely, világtengely, égi szféra, égbolt; *polaris*, *polus*, -i, m. sark)

pollen virágpor (*pollen*, -inis, n. lisztpor, finom liszt, finom por)

polihisztor sok mindenben jártas tudós (*πολυίστωρ*, *poliüisztór* gr. sokat tudó, *polü* gr. összetételben sok, a *hisztór* pedig a hisztóriával áll etimológia összefüggésben, tehát aki sok történetet tud mesélni, amelyet a saját szemével látott; *polyhistor*, -oris, m.)

polip polip (élőlény), orrgomba, polip, kocsányon ülő tumoros elváltozás (*πόλυπους*, *polüpusz* gr. soklábú, *polü* sok és *púsz* láb; *polypus*, -i, m.)

politúr simítás, csiszolás (*politura*, -ae, f. simítás, csiszolás – *polio* simít, csiszol, egyenget)

polus sark (*πόλος*, *polosz* gr. sark, sarok, ég, északi sarkcsillag – *polus*, -i, m.)

populáció népesség (*populatio*, -onis, f. népesség, lakosság, *populus*, -i, m. nép)

populáris népszerű (*populus*, -i, m. nép, *popularis* néphez való, néphez tartozó, közönséges, mindennapi)

pompa fényűzés, **pompás** remek (*πομπή*, *pompé* gr. ünnepélyes felvonulás, ünnep, színjáték; *pompa*, -ae, f. diadalmenet, temetés alkalmából rendezett fényes ünnep, felvonulás stb.)

porció adag (*portio*, -onis, f. rész, osztályrész, arány)

porózus lyukacsos (*porosus*)

porta kapu, ajtó, falusi lak (*porta*, -ae, f. kapu, ajtó, bejárat)

pórus a bőrön lévő apró nyílások, minden egyéb apró lyukacsokkal rendelkező anyag (*πόρος*, *porosz* gr. gázló, rév, átkelőhely, út, ösvény, csapás, járat, nyílás, vezeték a testben; *porus*, -i, m. csöves edény, csatorna az emberi testben)

posztulál megkövetel (*postulo* kér, megkövetel, kíván)

potencia képesség, tehetség, férfiak nemi aktusra való képessége (*potentia*, -ae, f. erő, hatalom, tehetség)

potens képes, tud (*potens* hatalommal, képességgel bíró)

pozíció helyzet, társadalmi helyzet, állás, munkahelyi ranglétrán betöltött hely, szervek elhelyezkedése (*positio*, -onis, f. tevés, állítás, odatevés, *pono* tesz, rak, helyez)

pozitív tényleges, helyeslő (*positivus* adott)

pozitúra testhelyzet (*positura*, -ae, f. elhelyezés, elrendezés, *pono* tesz, rak)

praecox idő előtt érett, korán termő, korán jövő, korán történő (*praecox*)

pragmatikus gyakorlatias (*πραγματικός*, *pragmatikosz* gr. államügyekben jártas, tapasztalt; *pragmaticus*)

praktikus gyakorlati (*πρακτικός*, *praktikosz* gr. tevékeny, gyakorlatias, tetterős, gyakorlati; *practicus*)

praxis gyakorlat, egy orvos, ügyvéd stb. betegeinek, ügyfeleinek köre (*πρᾶξις*, *praxisz* gr. üzleti tevékenység, ügylet, ügy, tapasztaltság, gyakorlati képesség, körülmény, helyzet)

precedens előszöri előfordulás, eset (*praecedens*, *praecedo* elől megy, megelőz, felülmúl)

precíz pontos, alapos, szabatos (*praecisus* lejtős, meredek, rövid, szabatos)

préda zsákmány (*praeda*, -ae, f. hadi-zsákmány, zsákmány, martalék)

prédikál szónoklatos tart (*praedico* közhírré tesz, kikiállt, kihirdet, kimond, magasztal)

prédikáció szónoklat (*praedicatio*, -onis, f. közhírré tevés, kikiállás)

prejudikál előre ítéletet mond, eldönt (*praeiudico* előre elítél, előre ítéletet hoz, mond, előre megítél)

prémium jutalom (*praemium*, -ii, n. megjutalmazás, jutalom, zsákmány, kedvezés, adomány, *praemio* jutalmaz)
preparáció előre elkészítés, kikészítés pl. állat kitömése, szervek preparálása (*praeparatio*, -onis, f. hozzákészülés, készülés, *praeparo* előre elkészít)
preparátor kikészítő, pl. szőrméé, bőrre stb. (*praeparator*, -oris, m. készítő, előkészítő)
prevenció, preventív megelőzés, megelőző (*praeventio*, -onis, f., *praevenio* megelőz, elébe vág)
prezentáció bemutatás (*praesentatio*, -onis, f. bemutatás, *praesento* jelenvalóvá tesz, bemutat, *presens* jelen, jelenlegi, jelenidő)
presszió nyomás (*pressio*, -onis, f. nyomás, lenyomás, *premo* szorít, nyom)
primátus elsőbbség (*primatus*, -us, m. első hely, elsőség)
primitív egyszerű, kezdetleges, kultúrátlan (*primitivus* első a maga nemében)
princípium elv, tan (*principium*, -i, n. kezdet, eredet, első hely)
prius büntetett előélet (*prius* előbb, korábban)
privát magán (*privatus* magán, *privatim* magányosan, magánygyben, a maga ügyében, dolgában)
privilegium előjog, kiváltság (privilegium, -ii, n.: *privus lex* egyes embereket illető törvény, különös rendelet, előjog, kiváltság)
próba kísérlet, vizsgálat (*proba*, -ae, f. vizsgálat, próba, *probo* megvizsgál, kipróbál)
probléma gond, baj, akadály (πρόβλημα, *probléma* gr. feladat, probléma, *problema*, -atis, n.)
problematikus gondot okozó, nehézségekkel járó (προβληματικός, *problematikosz* gr. kérdéses, nem bizonyos, bebizonyítandó; *problamaticus*)
proklamáció kinyilvánítás (*proclamatio*, -onis, f. kikiáltás, kiabálás, *clamo* kiált, hív, szólít, nevez)
produktum előállított dolog (*producto* előrevisz, előre vezet, tanukat bemutat, előállít, előmozdít, elősegít, *duco* húz, vezet, vonszol)
produkcó előadott szám, mutatvány (*productio*, -onis, f. kivezetés, kiállítás, *produco*)

profán hétköznapi, nem szent (*profanus*: *pro* + *fanum* szentelt helyen kívül fekvő, nem szent)
professzor (*professor*, -oris, m. vmely tudományban, művészetben jártas férfi, tanár, *profiteor* szabadon kimond, vmely tudományt, művészetet vall)
profécia jóslat (προφητεία, *profeteia* gr. jóslat, jövendölés; *prophetia*, -ae, f.)
proféta jós, proféta (προφήτης, *prophétész* gr. jós, a Püthia szavait versbe szedő és értelmező jóspap; *propheta*, -ae, m.)
profétikus jósló (προφητικός, *prophétikosz* gr. jós, jósló)
profilaxis megelőzés (πρόφυλαξις, *prophylax* gr. előőr, προφυλακή, *prophylaké* gr. őrszem, előőr, őrzés, védelmezés)
prognosztika előrejelzés (προγνωστικά, *prognosztika* gr. előjelek; *prognostica*, -orum, n.)
prognosztikus a betegség várható kimenetelére vonatkozó, előrejelző (προγνωστικός, *prognosztikosz* gr. előre megismerő, *prognosticus*)
prognózis kórjóslat (πρόγνωσις, *prognószisz* gr. előre megismerés, tudás, a betegség kimenetelének előre megjövendölése; *prognosis*, -is, f.)
program műsor, tervbe dolgok (πρόγραμμα, *programma* gr. írásbeli hirdetmény, közhelyre kiállított nyilatkozat – *programma*, -atis, n.)
progressió haladás, előmenetel (*progressio*, -onis, f. haladás, előre haladás, előmenetel, *progredior* előre megy, halad, lép)
prológ, prológus előbeszéd, bevezetés (πρόλογος, *prologosz* gr. előbeszéd, színész, aki az előszót szavalta; *prologus*, -i, m.)
prolongál meghosszabbít (*prolongo* meghosszabbít, tovább nyújt, későbbre halaszt, *pro* + *longus*)
prominens kimagasló (*prominens* kiálló, kinyúló, kimagasló, *promineo* kinyúlik, kiszökell, kiáll)
promóció előmozdítás, előléptetés (*promotio*, -onis, f. előléptetés, *promoveo* előre mozdít, indít, kiterjeszt, elősegít)
propaganda (*propagatio*, -onis, f. szaporítás, tenyésztés, *propagator*, -oris, m. megnyújtó, tovább folytató, kitágító, gyarapító)

propolisz méhviasz (πρόπολις, *propolis* gr. méhviasz; *propolis*, -is, f.)
prospektus vmit hirdető kiadvány (*prospectus*, -us, m. kinézés, kilátás, látás, kinézet, látvány, *prospicio* távolba néz, előre néz, vmi, vki után néz)
prosperál virágzik, fejlődik (*prosperatio*, -onis, f. kedvező, szerencsés eredmény, *prospero* boldoggá tesz, sikerül, szerencsét hoz, *prosperitas*, -atis, f. szerencse, siker, foganat)
prosztata dűlmirigy (προστάτης, *prosztatész* gr. elől álló személy, első sorban álló harcos, vezető, előljáró, védelmező, oltalmazó, dűlmirigy, *prosztata*; *prostata*, -ae, f.)
proszekció boncterem, hullaház (*prosectio*, -onis, f. levágás, leszelés, *proseco* előre levág, feltör, felszánt, áldozati állatot levág)
proszektor boncnok, boncmester (*prosector*, -oris, m. elvágó, szétvágó)
prostitúció szerelem árucikké tétele (*prostitutio*, -onis, f. szemérem áruba bocsátása, megbecstelenítés, *prostituo* fajtalanságra kiállít, áruba bocsát)
prostitúált kéjnyő (*prostituta*, -ae, f. kéjnyő, ringyó)
protekció kedvezés (*protectio*, -onis, f. fedezés, oltalmazás, *protego* fedez, befed, oltalmaz, véd)
protestál ellenkezik, tiltakozik (*protestatio*, -onis, f. nyilvános tanúságtétel, bizonyítás, vö. *testis* here, kezüket a heréjükre téve tettek esküt, hogy ti. szakadjon magva, ha nem mond igazat, *protestor* nyilvánosan bizonyít, tanúságot tesz)
protézis műfogsor, vmely hiányzó testrész, csont mesterséges pótlása (πρόθεσις, *prothesisz* gr. kihelyezés, tétel, állítás, elhatározás, szándék; *prothesis*, -is, f. elétevés)
protoplaszma a sejtek sejtthártyán belüli állománya (πρωτόπλασμα, *protoplaszma* gr. első teremtmény, első ember; *protoplasma*, -atis, n.)
prototípus első gyártmány, kísérleti gyártmány (πρωτότυπος, *prototíposz* gr. eredeti, ő, alap, ősidom; *prototypus*, -i, m.)
providencia előrelátás (*providentia*, -ae, f. előre látás, előre vigyázás, gondoskodás, isteni gondviselés, *provideo* előre lát, gondoskodik)

provincia tartomány (*provincia*, -ae, f. vkire ruházott megbízás, teendő, hivatali hatáskör, tartomány, a rómaiak Itálián kívül elfoglalt területei)

provinciális tartományi (*provincialis* tartományhoz tartozó)

provokáció kihívás (*provocatio*, -onis, f. kihívás harcra, hivatkozás, fellebbezés, *provoco* harcra kihív)

provokál (*provoco* harcra kihív)

provokátor kihívó (*provocator*, -oris, m. kihívó, gladiátor)

próza irodalmi műfaj (*prosa*, -ae, f. kötlen, folyó beszéd, próza)

pszichiáter a lélek betegségeivel foglalkozó szakember (*ψυχία*, *pszükhé* gr. lélek, a holtak lelkei; *psychiater* újk.)

pszichiátria a lélek betegségeit kezelő szakrendelő, kórházi osztály (*psychiatria*, -ae, f.)

pszichoanalízis lélekbúvárlás tudománya (*ψυχία*, *pszükhé* gr. lélek + *ανάλυσις*, *analíziszis* gr. elemzés, felbontás; *psychoanalysis*, -is, f.)

pszichológia lélektan (*psychologia*, -ae, f.; *pszükhé* gr. + *logia* gr.)

pszichopata kóros lelkialkatú beteg (*psychopata* újk.: *pszükhé* gr. lélek + *pathosz* gr. szenvedés, vminek az elszenvedése)

pszichopatológia lelki zavarokkal foglalkozó tudomány (*psychopatologia*, -ae, f. *pszükhé* + *pathosz* + *logia*)

pszichoszomatikus lelki eredetű kóros testi állapot (*psychosomaticus*: *pszükhé* gr. lélek + *szóma* gr. test)

pszichoterápia lelki betegségek gyógyítása (*psychotherapia*, -ae, f.: *pszükhé* + *therápia* gr. gyógyítás, kezelés)

pszichózis elmebaj (*psychosis*, -is, f.)

pszoriázis (*ψώρα*, *pszóra* gr. rüh, scabies, impetigo; *psoriasis*, -is, f.)

pubertás serdülőkor (*pubertas*, -atis, f. férfiaság, nemi érettség, férfiaság, férfierő)

publikum nézőközönség, hallgatóság (*publikum*, -i, n. államvagyon, államterület, államügy, közös, közös hely, utca, nyilvánosság)

publikus nyilvános (*publicus* államé, népe, közös, közönséges)

pulpa fogbél (*pulpa*, -ae, f. az állati test húsos és zsíros része, gyümölcs húsa)

pulpitus emelvény (*pulpitus*, -i, m. deszkaemelvény, -állvány)

pulzáció lüktetés (*pulsatio*, -onis, f. ütés, verés, kopogás)

pulzus érverés (*pulsus*, -us, m. ütés, verés, érverés, *pulso* üt, ver)

pungál csapol (*pungo* szúr, nyugtalanít, bosszant)

punkció lecsapolás (*punctio*, -onis, f. szúrás, szurkálás, *pungo* sért, bosszant, szúr)

punktum pont, vége, be van fejezve (*punctum*, -i, n. szúrt pont, pont, *punctus* szúrt, pontszerű pl. bevérzés, seb)

pupilla szembogár (*pupilla*, -ae, f. árva lány, szemgolyó, szemfény, szembogár, *pupa*, -ae, f. leányka, baba)

purgálás beöntés, hashajtás (*purgatio*, -onis, f. tisztítás, hashajtás, hulladék, szék, *purgo* tisztít, tisztává tesz, takarít)

purgatívus tisztító, hashajtó (*purgativus*, *purgo*)

putri ócska kunyhó (*puter* rohadt, dohos, reves, fonnyadt)

purgatórium tisztító tűz, pokol (*purgatorius* tisztító, büntől, hibától megtisztító)

R

rabiatus esztelen, dühöngő (*rabo* dühöng, őrjöng, *rabies* -ei., n. veszettség)

ráció ész, értelem (*ratio*, -onis, f. számítás, számadás, tekintet, megtekintés, gond, eljárás, magatartás, ész, elme, dolog, ügy)

racionális ésszerű (*rationalis* számadást illető, észhez tartozó, okos, eszes)

radioaktív sugárzó (*radioactiv*: *radius*, -i, m. bot. pálca, sugár, napsugár, az alkar rövidebb csontja, *activus* tevékeny)

radiológia a sugárzás diagnosztikai és gyógyítási céllal való felhasználásának tudománya (*radiologia*, -ae, f.: *radius*, -i, m. bot. pálca, sugár + *logia*)

radikális radikális gyógymód, kezelés, erőteljes, gyökeres (*radix*, -icis, f. gyökér)

rapid gyors, sebes (*rapidus* sebes, gyors, elsodró, sietős, *rapio* gyorsan megragad, felkap)

rapszódia (*ραψωδία*, *rhapszódia* gr. ének a homéroszi költeményekből, *rhapszodos* gr. énekmondó)

reakció visszahatás, reakció (*reactio*, -onis, f. re: ismét, újra, vissza, ellenébe + *actio* cselekedet, tett, eljárás)

reagens kémiai anyag (*reago* ismét, újra hajt, üz, tesz)

rebellió ramazuri, felfordulás (*rebellio*, -onis, f. győztes ellen a háborút megújító, felkelő, fellázadó, *rebello* háborút megújít, föllázad, *bellum*, -i, n. háború)

rebellis lázadó (*rebellis* háborút megújító, fellázadó, felkelő)

recenzió vmely tudományos műről írt ismertetés (*recensio*, -onis, f. újra átnézés, átgondolás, számbavétel, *recenseo* keresztfut, rostálva átnéz, vö. *ensor*, -oris, m.)

recept gyógyszer felírására szolgáló úrlap, orvosi vény (*recipe!* Végy!, *recipio* felvesz, vesz, fog)

receptor befogadó, ingerfelvő (*receptor*, -oris, m. befogadó, orgazda, *recipio*)

recessió visszamenés, hátrálás (*recessio*, -onis, f. hátramenés, hátrálás, *recedo* visszamegy, hátrál)

recidíva kiújulás (*recidivus* visszatérő, ismételt, *recido* visszaesik, újból vmilyen állapotba jut, esik)

reciprok oda-vissza, megfordítva (*reciproce* hat., *reciprocus* ugyanazon az úton visszamenő)

recitáció idézés ti. műből (*recitatio*, -onis, f. elolvasás, felolvasás, idézés)

recitál idéz (*recito* felolvas, olvas, elmond, idéz)

redukál csökkent (*reduco* visszavisz, visszahúz, hátrahúz)

redukció kémiai folyamat, oxigén atomok elvonása mely kémiai vegyületből (*reductio*, -onis, f. visszavitel, visszahelyezés, visszahúzás)

reflex az idegrendszer reakciója a külvilágból érkező ingerekre (*reflecto* hátrahajlít, visszagörbít, visszahajlít)

reflexió reagálás (*reflexio*, -onis, f. hátrahajlítás, visszahajlítás, *reflecto*)

reform változtatás, újítás (*reformatio* átalakít, megváltoztat, módosít)

regeneráció megerősítés, eredeti állapotba való visszaállítás (*regeneratio*, -onis, f. újjászületés)

regenerál megerősít, visszaállít (*regenero* újra szül, újra nemz, terem, újjáteremt)

regrediál visszafejlődik, visszaesik (*regredior* visszamegy, visszatér)

regresszus, **regresszió** visszaesés, visszafejlődés (*regressus*, -us, m. visszamenetel, visszatérés, *regressio*, -onis, f.)

régió táj, tájék, vidék (*regio*, -*onis*, f. irány, vonal, határvonal, határ, környék, vidék)

regionális helyi, vidékhez, tájhoz tartozó (*regionalis* vidéki, tartományi)

regnál uralkodik (*regno* királyként kormányoz, királyi méltósággal és hatalommal van felruházva, uralkodik, parancsol, *rex*, *regis*, m. király)

regula szabály (*regula*, -*ae*, f. vonalzó, egyenes fa, bot, pálca, szabály, zsinórmérték, vö. megreguláz: bottal, pálcával elver)

reguláris szabályzó, megfigyelmező (*regularis* rúdhoz tartozó, életrendet szabályozó)

rehabilitáció becsület visszaadása, a beteg állapotának, munkaképességének visszaállítása nagyobb baleset, műtét, betegség után (*rehabilitatio*, -*onis*, f. visszaadás, visszavétel)

rekapituláció az elmondottak főbb pontjainak rövid ismétlése (*recapitulatio*, -*onis*, f., *recapitulo* visszapillant, főbb pontokat, fő mozzanatokat összegezve ismét)

reklamáció kifogásolás (*reclamatio*, -*onis*, f. hangosan ellentmondó rosszallás, *reclamo* ellenkiált, ellenkezését, rosszallását kiáltással nyilvánítja ki)

rektor egyetem vezetője (*rector*, -*oris*, m. kormányzó, kormányos, vezető, igazgató, *rego* kormányoz, igazgat, vö. *rectus* egyenes)

reláció viszony, összefüggés, kapcsolat (*relatio*, -*onis*, f. visszahozás, ismétlés, ismertetés, elbeszélés, előadás, viszony, vonatkozás)

relaxáció ellazulás, ellazítás (*relaxatio*, -*onis*, f. megkönnyebbités, megújulás, *relaxo* bővebbre csinál, kiterjeszt, megernyeszt, ellankaszt, enyhít, megújít, felvidít)

renovál megújít, felújít (*renovo* megújít, felújít)

renováció megújítás, felújítás (*renovatio*, -*onis*, f., *renovo* felújít, megújít, *novus* új)

reparáció helyreállítás (*reparatio*, -*onis*, f. helyreállítás, újjáépítés, *reparo* visszaszerez, helyreállít, megújít, felüdít)

repertoár műsor választék

(*repertorium*, -*ii*, n. sorjegyzék, leltár)

repeta az ételadagon felüli újabb adag

(*repeto* visszakér, visszakövetel)

replikáció visszafelelés, válasz (*replicatio*, -*onis*, f. visszaválasz, válaszirat, kibonyolítás)

reprezentáció (*representatio*, -*onis*, f. jelenítés, jelenlétvéte, eleven előadás)

respektus tekintetbevétel, tekintély (*respectus*, -*us*, m. visszanezés, hátranézés, tekintetbevétel, *respicio* visszanez, hátranéz, tekintettel van vmire, vkire, vár, remél)

respiráció lélegzet, lélegzés (*respiratio*, -*onis*, f. lélekzet, lélekzés, *respiro* vizsgálézik, kilehel)

respirátor lélegeztetőgép

restaurál helyreállít (*restauro* újból helyreállít, újból felépít)

restauráció helyreállítás (*restauratio*, -*onis*, f. megújítás, helyreállítás)

restaurátor helyreállító (*restaurator*, -*oris*, m.)

restitúció helyreállítás, visszaállítás (*restitutio*, -*onis*, f. helyreállítás, visszaállítás, *restituo* előbbi helyére visszatesz)

reszuscitáció újraélesztés (*resuscitatio*, -*onis*, f. életre keltés, *resuscito* újra felkelt, ismét feltámaszt, ébreszt)

retardáció késleltetés, lassítás (*retardatio*, -*onis*, f. feltartóztatás, késleltetés, késlekedés, *retardo* késleltet, visszatart, feltartóztat)

retenció visszatartás (*retentio*, -*onis*, f. visszatartás, a lovak megtartása a kocsis által, *retineo* visszatart, korlátok közé szorít)

retina szivárványhártya, a szem ideghártyája (*retina*, -*ae*, f., *reticulum*, -*i*, n. hálócscsa, *rete*, -*is*, n. háló)

retorika ékesszólás, szónoklattan (*rhetorica*, -*ae*, f. szónoklattan)

retorikus szónoki (*ρητορικος*, *rhétorikosz* gr. szónoki; *rhetoricus*)

rétor szónok (*ρητήρ*, *rétér* gr. szónok, *rhetor*, -*oris*, m. szónoklattanár, szónok)

retro, **retrográd** vissza, hátra menés, tekintés (*retrogrado* visszafelé megy)

reuma ízületi betegség (*ρευμα*, *rheuma* gr. folyás, áramlat, reuma; *rheuma*, -*atis*, n.)

reumatológia mozgásszervi betegségekkel foglalkozó tudomány (*rheumatologia*, -*ae*, f., *rheuma* + *logia*)

reverzibilis visszafordítható (*reversibilis*, *revertor* visszatér, megtér, visszafordul)

rezekció levágás, kivágás (*resectio*, -*onis*, f. megnyesés szőlőé, csonkítás, *resecatio*, -*onis*, f. levágás, eltávolítás, *reseco* levág, eltávolít)

rezerváció fenntartás (*reservatio*, -*onis*, f., *reservo* eltesz, félretesz, megtart)

rezidens (*residens*, *resideo* ülve marad, elmarad, ott marad vhol)

rezidencia tartózkodási hely (*resideo*)

rezisztencia ellenállás, ellenálló képesség (*resistentia*, -*ae*, f.

ellenállás, *resisto* hátul állva marad, megállapodik, megáll)

rezisztens ellenálló képességgel bír, ellenálló (*resistens*, *resisto* hátul állva marad, megállapodik, megáll, ellenkezik, ellenszegül, ellenáll)

rezonancia együttrezgés (*resonantia*, -*ae*, f. visszhangzás, hang visszaverése, *resono* visszhangzik, hangoztat)

revolúció forradalom (*revolutio*, -*onis*, f. visszagörgetés, visszatérés)

ricinus hashajtó olaj (*ricinus*, -*i*, m. élősdű állat juhokon, kutyákon, szarvasmarhán, csudafa: *ricinus communis*)

ridikül apró női táskák (*ridiculus* nevetséges)

rigorózus merev, hideg, mogorva (*rigidus* merev, gémberegett, szigorú, kemény)

rinocérosz orrszarvú (*ρυνόκερος*, *rhinokerosz* gr. szó szerint orrszarvút jelent; *rhinoceros*, -*otis*, m.)

ritmus ütem (*ρυθμός*, *rhüthmosz* gr. ütem, ritmus, a sors váltakozása, arány, mérték, rend; *rhythmus*, -*i*, m.)

ritmikus ütemes (*ρυθμικός*, *rhüthmikosz* gr. ütemes, ütem szerinti; *rhythmicus*)

ritus vallásos szokás, szertartás (*ritus*, -*us*, m.)

rivalis ellenfél (*rivalis* akinek joga van ugyanazt a patakot vagy csatornát használni a szomszédjával, *rivus*, -*i*, m. patak, vízfolyás)

rubeola rózsahimlő (*rubeo* piros, piroslik, *ruber* piros, vörös)

robosztus nagy, erős, izmos (*robustus* tölgyfából való, szilárd, erős, izmos, *robur*, -*oris*, m. tölgyfa)

rubrika rovat (*rubrica*, -*ae*, f. vörös föld, piros festék, vörös tintával írt címe vmely törvénynek, törvény, törvénycikk)

ruptúra szakadás (*ruptura*, -ae, f. törés [tag], megszakadás [ér], *rumpo* tör, szétrepeszt, kipukkaszt, elszakít, eltör)
rusztikus falusi, otromba (*rusticus* falusi, falu-, ügyetlen, otromba, gyámoltalan)
rotáció forgás (*rotatio*, -onis, f. körforgás, *roto* körbe forgat)
rózsa (*rosa*, -ae, f.)

S

séma, **sematikus** vázlat, vázlatos (*σχῆμα*, *szkhéma* gr. test tartása, állás, külső megjelenés, arckifejezés, vázlat, rajz, idom; *schema*, -atis, n.)
silabizál betűz, szótagol, nehezen olvas (*συλλαβή*, *szüllabé* gr. szótag; *syllaba*, -ae, f.)
skála fok, fokozat (*scala*, -ae, f. lépcső, lépcsőfok)
skandalum botrány (*σκάνδαλον*, *szkandalon* gr. amibe belebotlik az ember, az úton álló akadály, botrány, alkalom a bűnre; *scandalum*, -i, n.)
skatulya doboz (*scatula*, -ae, f.)
skizofrén, **skizofrénia** tudathasadásos, tudathasadás (*σχίζω*, *szkhidzó* gr. hasít, szétválaszt, széthasít, eloszt + φρήν, *phrén* gr. rekeszizom, lélek, ész, elme; *schizophrenia*, -ae, f.)
skolasztikus középkori filozófiai gondolkodás, iskola (*σχολαστικός*, *szkholasztikosz* gr. iskolához tartozó; *scholasticus*, *schola*, -ae, f. iskola)
skrupulus kételkedés, kétely (*scrupulus*, -i, m. aggodalom, nyugtalanító kérdés, kételkedés, kétely, *scrupulosus* aggodalmasan pontos, aggódó)
sors életút (*sors*, *sortis*, f. sors, rész, részesség, végzet, *sortior* eloszt, sorsot húz, kap, nyer vmit a sors révén)
spasztikus görcsös, merev (*σπαστικός*, *szpasztikosz* gr. görcsös, görcsben szenvedő; *spasticus*)
spatula lapoc (*spatula*, -ae, f. kis kavarási kanál, lapoc, pálmaág, lapát, lapát alakú határkő)
spasztikus görcsös, merev (*σπαστικός*, *szpasztikosz* gr.; *spasticus* görcsös, görcsben szenvedő)
spasmus görcs, merevség (*σπασμός*, *spasmosz* gr. vonaglás, rángatózás, görcs; *spasmus*, -i, m.)
specializáció szakosodás (*specialisatio*, -onis, f., *species*, -ei, f. faj)

speciális különleges, jellegzetes (*specialis* különös, részletes, sajátos, *species*, -ei, f. nézés, pillantás, látás, alak, kinézés, faj)
specifikus sajátos (*specificus* elkülönített, különtett)
spekuláció gondolkodás, tépelődés (*speculatio*, -onis, f. kikémlés, szemlélődés, elmélkedés, *speculor* körülkémlel, körülnéz, felkutató, leskelődik)
spektrum színkép (*spectrum*, -i, n. lelki kép, képecske)
sperma ondó (*σπέρμα*, *szperma* gr. mag; *sperma*, -atis, n.)
spirális csavarodott, csaváros (*σπειρα*, *speira* gr. megtekert, csavart tárgy, gyűrű, kötel, zsinór; *spira*, -ae, f. tekeredett, fonott test, dolog, tekeredés, hajlás, *spiralis*)
spiritusz alkohol (*spiritus*, -us, m. lélek, lélekzet, *spiro* lélegzik, él)
spongya szivacs (*σπογγία*, *szpongia* gr. szivacs; *spongia*, -ae, f.)
spontán magától, önként (*spontaneus* önként, magától)
spóra (*σπορά*, *szpora* gr. magvetés, nemzés, származás, magvetés ideje, mag; *spora*, -ae, f.)
sporadikus elvétve előforduló (*σποραδικός*, *szporadikosz* gr. elszórt, szétszórt, egymástól távoli; *sporadicus*, *spora*, -ae, f.)
stabil szilárd (*stabilis* amin szilárdan meg lehet állni, szilárd, mozdulatlan, tartós, állandó, *sto* áll, megáll)
stabilitás szilárdság, állandóság (*stabilitas*, -atis, f. szilárdan állás, szilárdság, mozdulatlanság, állandósság, tartósság)
stáció állomás (*statio*, -onis, f. állás, megállás, helytállás, hajók állóhelye, állomás)
stádium állapot, szakasz, fokozat (*στάδιον*, *sztadion* gr. hossz mérték, futópálya, innen van a stadion szó is; *stadium*, -i, n.)
stagnál áll, megállapodott (*stagnum*, -i, n. tó, állóvíz, *stagnó* mocsarat, állóvizet csinál)
statikus álló, egyensúlyban lévő (*στατικός*, *sztatikosz* gr. megáll, nyugalomba hozó; *staticus*)
státusz állás, állapot, helyzet (*status*, -us, m. állás, állapot, testállás, helyzet, körülmény)

steril csímentes, meddő (*sterilis* terméketlen, üres, meddő)
sterilitás csímentesség, meddőség (*sterilitas*, -atis, f. terméketlenség, meddőség)
stílus kifejezőmód, stílus (*στυλος*, *sztulosz* gr. oszlop, pillér, támaszték, íróvessző; *stilus*, -i, m. hegyes karó, íróvessző, írásba foglalás, kifejezőmód, stílus)
stimuláció ösztönzés (*stimulatio*, -onis, f. inger, ösztönzés, izgatás)
stimulál ingerel, ösztönöz (*stimulo* szurkál, kínoz, gyötör, nyugtalanít, ingerel)
stimulátor ösztönző, ingerlő (*stimulator*, -oris, m. ingerlő, izgató, ösztönző)
stimulus ösztönzés, inger (*stimulus*, -i, m. hegyes karó, ösztöke, szurkáló bot, ösztön, sarkallás)
stóla (*στολή*, *sztolé* gr. hosszú felső öltöny, amely a nyaktól a bokáig ér; *stola*, -ae, f. római előkelő nők felső öltöne)
stranguláció leszorítás, összeszorítás (*strangulatio*, -onis, f. megfojtás, megfullasztás)
strangulál összeszorít, leszorít (*strangulo* vkinek a torkát összeszorítja, megfojt, elfojt)
stratégia haditerv, terv (*στρατηγία*, *sztratégia* gr. hadvezéri, főparancsnoki tiszt, a hadsereg vezetése, haditerv, hadművelet; *strategia*, -ae, f. kormányzóság, helytartói kerület)
stria csík (*stria*, -ae, f. rovás, barázda, rece, ránc a ruhán)
struktúra szerkezet (*structura*, -ae, f. rendes egybefűződés, összeköttetés, építés, *struo* rendben felrak, rendez, rendbe állít, sorba állít)
struma görvélykór (*struma*, -ae, f. a mirigyek görvélyes megdagadása)
stúdium tanulmány, tanulmányozás, tanulás (*studium*, -ii, n. buzgó utánajárás, fáradozás, igyekezet, szorgalom, vágy, kedvenc foglalatosság, *studeo* vmiben fáradozik, törekszik, igyekszik, tanulmányoz)
stupid ostoba, esztelen, szellemileg visszamaradott (*stupidus* szellemileg megmerevült, kábult, ostoba, esztelen, *stupeo* mozdulatlanul és mereven megáll, szellemileg megmerevül, elkábul, megdöbben, bámul, csodál)

stupiditás butaság, esztelenség (*stupiditas*, -atis, f. esztelenség, ostobaság, butaság)
summa összeg, vminek a lényege (*summa*, -ae, f. összeg, fődolog, fő hatalom, főpont)

SZ

szakramentum szentség (*sacramentum*, -i, n. perlekedés, fogadás, szolgálati eskü, szentség)
szalutál tisztelleg (*saluto* köszönt, üdvözöl)
szanatórium (*sanatio*, -onis, f. gyógyítás, *sano* gyógyít, *sanator*, -oris, m. gyógyító, *sanus* ép, egészséges)
szandál (σαυδάλιον, *szandalion* gr. könnyű lábbeli, amely a talp alá kötött bőrből vagy fából készült; *sandalium*, -ii, n.)
szangvinikus az az embertípus, akiben a nedvelmélet alapján a vér az uralkodó nedv (*sanguinicus* pirosposzsgás arcszínű, vérmes a temperamentuma, életerős, energikus, erőteljes testalkatú, forróvérű)
szankció büntetés (*sanctio*, -onis, f. szigorú és ünnepélyes rendelet, büntető törvény cikkely, záradék)
szarkofág (σαρκοφάγος, *szarkophagosz* gr. σάρξ-ἕφαγον húsevő, mész-kőfajta, amely a holttest húsát hamar elrohasztotta, ezért ebből készítették a szarkofágokat, *szarksz* gr. hús, vő. szarkóma + *phagosz* gr. falánk ember, nagyevő; *sarcophagus*, -i, m.)
szarkóma a támasztószövet rosszul alakult daganata (σάρκωμα, *szarkóma* gr. húsos kinövés pl. az orrban, σάρξ, *szarksz* gr. hús, test; *sarcoma*, -atis, n.)
szatíra (*satura*, -ae, f. vagy *satira*, -ae, f. mindenféle gyümölcsrel telerakott tál, egyes tartalmú költemény, mímusjáték rögtönzött párbeszéde, gúnyirat)
szatirikus (*satiricus* gúnyos, gúnyirathoz tartozó)
szedál nyugtat, altat (*sedo* megnyugtat, lecsendesít, lecsillapít, vmit leülepít)
szedatívum nyugtató szer (*sedativum*, -i, n., *sedo* megnyugtat, lecsillapít, *sedatio*, -onis, f. megnyugtató, lecsillapítás)
szegmentum szelet (*segmentum*, -i, n. szelet, levágott darab, vékonyra vert aranylemez, aranyos biborszegély ruhán, *seco* vág, levág)

szekció tagozat, vágás, *sectio Caesarea*: császármetszés (*sectio*, -onis, f. vágás, elvágás, felosztás, boncolás, *seco* vág, boncol)
szekta (*secta*, -ae, f. út, életpálya, bölcseleti rendszer, újk. rablócsapat, banda)
szektor részleg (*sector*, -oris, m. vágó, elvágó, eldaraboló)
szekréció kiválasztás (*secretio*, -onis, f. elkülönítés, elválás, *secretus* elkülönített, elválasztott, *secerno* elkülönít, elválaszt, megkülönböztet)
szekunder másodlagos (*secundarius* másodikhoz tartozó, másodrendű, *secundus* az első után következő, közelebbi, második)
szelektió kiválogatás (*selectio*, -onis, f. kiválasztás, kiszemelés, *seligo* elkülönítve kiválaszt, kiválaszt, válogat)
szeminárium egyetemi gyakorlati óra (*seminarium*, -ii, n. növény- vagy faiskola, *semen*, -inis, n. mag)
senilis aggkori gyengeelműségben, feledékenységben szenvedő (*senilis* öregemberhez való, öreges, *senex* öreg, vén)
senilitás aggkori elbutulás (*senilitas*, -atis, f., *senilis*, *senex*)
szenzáció érzés, észlelés, érdekes hír, esemény (*sensus*, -us, m. érzés, érzet, ész, értelem, öntudat, gondolkodásmód, hangulat, vélemény, nézet, *sentio* érez, észlel, érzékel)
szenzibilis érzékeny (*sensibilis* érzhető, érzékelhető, *sentio* érez, érzékel)
szenzibilitás érzékenységi (*sensibilitas*, -atis, f. érzékelhetőség, érzhetőség)
szeparáció elkülönítés (*separatio*, -onis, f. elkülönítés, elválasztás)
szeparál elkülönít, elválaszt (*separo* elkülönít, elválaszt)
szepszis vérmérgezés (σήψ, *szépsz* gr. kígyófajta amelynek harapása rothadó sebet okozott, σήψις, *szépszisz* gr. rothadás, felbomlás, az étel tápanyagot nem tartalmazó részének eltávolítása a testből; *seps*, *sepis*, m., f. apró gyík fajta, itt eltérés van a görög és a latin szótár között, a görög kígyófajnak adja meg, *sepsis*, -is, f.)
széptikus vérmérgezéses állapot (σηπτικός, *széptikosz* gr. rothadást, felbomlást okozó, *széptikon pharmakon* gr. nyílméreg, *szépsz*; *septicus*)
széria sor, sorozat (*series*, -ei, f. sor, sorozat, sorrend)

szierológia antigén-ellenanyag reakciók tanulmányozásával foglalkozó tudomány (*serologia*, -ae, f., *serum*, -i, n. savó)
szézám (σήσαμον, *szészamon* gr. szézám; *sesamum*, -i, n.)
szexuális nemi (*sexualis*, *sexus*, -us, m. nem, hím és nő)
szexuálpatológia a nemi élet kóros jelenségeivel foglalkozó tudomány (*sexualpathologia*, -ae, f., *sexus* + *pathosz* + *logia*)
szféra égi szféra, vmely terület, pl. politikai, tudományos stb. (σφαίρα, *sphaera* gr. gömb, golyó, éggömb; *sphaera*, -ae, f.)
szifilisz vérbaj (Girolamo Fracastoro művének címe: Syphilis sive morbus Gallicus [1530], amelyben Syphilis egy pástor, akit vérbajjal büntettek az istenek)
szignifikáns jellegzetes (*significans* jelölő, mutató, *significo* jelet csinál, jelet, ismertet, mutat, kimutat, jövendőt jelöl)
szilencium csönd, hallgatás (*silentium*, -ii, n. csend, hallgatás, nyugalom, tétlenség, *sileo* hallgat, csendben van)
szilveszter az év utolsó napja (*silvester* erdőhöz tartozó, erdei, erdőből jövő, falusi, paraszt, műveletlen, *silva*, -ae, f. erdő, *Silvanus*, -i, m. az erdők, mezők római istene)
szikkadt száraz (*siccus* száraz)
szimbiózis két különböző organizmus kölcsönösen hasznos együttélése (συμβίωσις, *szümbioszisz* gr. együttélés, társulás, baráti kapcsolat, *symbiosis*, -is, f.)
szimbólum jelkép (σύμβολον, *szümbolon* gr. ismertető jel, hitelesítő jel, jel, jósjel, előjel, jelkép, szimbólum, *symbolum*, -i, n.)
szimbolikus jelképes, átvitt értelmű (συμβολικός, *szümbolikosz* gr. jelképes, átvitt értelmű, *symbolicus*)
szimfónia (συμφωνία, *szümfónia* gr. összehangzó zene, zenekari zene)
szimmetria arányosság (συμμετρία, *szümmetria* gr. együttes mérés, összemérés, helyes arány, *symmetria*, -ae, f.)
szimmetrikus arányos (σύμμετρος, *szümmetrosz* gr. azonos méretű, hosszúságú, tartalmú vmivel, arányos vmivel, felérő vmivel, alkalmas, kedvező vmihez, *symmetros* részarányos)

szimpátia együttérzés, rokonszenv (συμπάθεια, *szümpatheia* gr. együttérzés, rokonszenv, szájalom)
szimpatikus együttérző, rokonszenves, szimpatikus, a vegetatív autonóm idegrendszer része (συμπαθής, *szümpathész* gr. együttérző, hasonlót érző, egymásra ható; *sympathicus*)
szimplex egyszerű (*simplex* egyszerű, egyrétű, természetes, mesterkéletlen)
szimpózium összejövetel, konferencia (συμπόσιον, *szümpozsion* gr. együtt ivás és beszélgetés, vendégség, asztalnál ivás közben folytatott beszélgetés; *symposium*, -i, n.)
szimptóma tünet (σύμπτωμα, *szümpatóma* gr. ami történik, esemény, eset, véletlen, baleset, tünet, kórjel; *symptoma*, -atis, n.)
szimuláció utánozás (*simulo* hasonlóvá tesz, utánozva előállít, tettet magát)
szimuláns betegséget színlelő, tettető (*simulans*, *simulo*)
szimultán egyidejű (*simultas*, -atis, f. két, ugyanazt a célt elérni akaró ember vetélkedése)
szinapszis idegátcsatolás (σύναψις, *szüinapszisz* gr. érintkezés, kapcsolat, kapcsolódási, érintkezési pont; *synapsis*, -is, f.)
szindróma tünetegyüttes (συνδρομή, *szüindromé* gr. összecsendülés, csöndület, felgyülemelés [véré], odaáramlás [melegé], kórjelek egybeesése; *syndroma*, -atis, n.)
szinopszis áttekintés, vázlat (σύνοψις, *szüinopszisz* gr. áttekintés, vázlat, rövid jegyzék, leltár; *synopsis*, -is, f.)
szintaxis szófűzés (σύνταξις, *szüintaxisz* gr. szókötés, szófűzés)
szintézis összeillesztés, egyesítés (σύνθεσις, *szüintheszisz* gr. összeillesztés, összerakás, elrendezés, összetétel, összekapcsolás; *synthesis*, -is, f.)
szirup (*sirupus*, -i, m.)
szisztéma rendszer, elrendezés (σύστημα, *szüisztéma* gr. részek együttese, összesség, szerkezet, szervezet, testület, csoport; *systema*, -atis, n. több részből álló egész)
szisztematikus rendszeres (*systematicus*)
szisztolé szívösszehúzódás (συστολή, *szüisztolé* gr. egy magában hosszú szótag rövidítése; *systole*, -es, f.)

szituáció helyzet (*situs*, -us, m. fekvés, helyzet, használat, ápolás hiánya, tepedés; *situatio*, -onis, f.)
szklerotikus kemény, megkeményedett, meszes (σκληρός, *szklérosz* gr. kemény, durva, kegyetlen; *scleroticus*)
szklerózis keményedés, meszesedés (*sclerosis*, -is, f.)
szocializmus (*socius*, -ii, m. társ, szövetséges)
szociális társas, összeférő (*sociabilis* egyesíthető, társas, összeférő, *socius*, -ii, m. társ, szövetséges)
szociális (*socialis* szövetséghez, társasághoz tartozó – *socio* összeköt, egyesít, közösség tesz – *socius*, -ii, m. társ, szövetséges, bajtárs)
szofisztikus szöveghasogató (σοφιστικός, *szofisztikosz* gr.)
szolárium (*solarium*, -ii, n. napóra, vízóra, napfénynek kitett lapos háztető, erkély, *solaris* naphoz tartozó, *sol*, *solis*, m. nap)
szolid csendes, rendes (*solidus* ép, egész, tömött, szilárd, derék, erős)
szóló magánszám (*solus* egyetlen, egyedüli, magányos)
szolúció oldat (*solutio*, -onis, f. feloldás, kifizetés, lankadság, *solvo* old, megold)
szentori hang (Στένωρ, *Szentór* gr. egy Trójában harcoló görög, akinek rendkívül erős hangja volt; *Stentor*, -oris, m.)
sztereotíp változatlan, állandóan ismétlődő (στερεός, *sztereosz* gr. kemény, szilárd, tartós + τύπος, *tüposz* gr. típus, példakép, mintakép, ütés, csapás, véset, metszet)
sztereotípia merev egyformaság, változatlan ismétlődés (*stereotypia*, -ae, f.)
szubjektum alany (*subiectum*, -i, n. alany)
szubjektív alanyi, magántermészetű (*subiectivus* alanyi, az alanyt illető)
szubkután bőr alá (*subcutaneus*: *sub* alá + *cutis*, -is, f. bőr)
szublimáció szublimálás (*sublimatio*, -onis, f. felemelés, magasztalás)
szubsztancia vminek a lényege (*substantia*, -ae, f. lényeg, lényeges tartalom, valóságban létező tárgy, anyag; *substo* helyt áll, megállja a helyét)
szubsztanciális lényegi, a lényegget illető (*substantialis* lényeges, önálló)

szubsztrátum alapállomány, táptalaj (*substratum*, -i, n. alá tett)
szuggerál belesulykol vkibe, javasol (*suggero* alá visz, hord, szolgáltat, szóba hoz, tanácsol, említ)
szuggesztív hatékonyan magyarázó, tanácsoló (*suggestio*, -onis, f. hozzátevés, tanácsolás, besúgás)

T

teátrum színház (θέατρον, *theatron* gr. színház, színhely, θέαμα, *theama* gr. látvány, látványosság; *theatrum*, -i, n.)
teátrális színpadias (*theatralis* színházhoz tartozó, színházban összegyűlt közönség; *theatrum*, -i, n.)
tabletta szájon át beadandó gyógyszerforma (*tabuleta*, *tabletta*, -ae, f.)
technika (τεχνή, *tekhné* gr. művészet, mesterség, tudomány; *technica*, -ae, f.)
technikus (τεχνικός, *tekhnikosz* gr. a művészet tanítója; *technicus*, -i, m.)
telefon (*tele* gr.: távoli, végső + *phóné* gr. hang újk.)
televízió (*tele* gr. + *viso* lát, néz, apróra megnéz, megtekint újk.)
téma (θέμα, *thema* gr. tétel, értekezés tárgya, téma, az égitestek állása a születés percében, amelyből az illető sorsát megjósolták; *thema*, -atis, n.)
telepátia gondolatolvasás, gondolat- vagy akaratátvitel (*telepathia*, -ae, f. – *tele* gr.: távoli, végső + *pathosz* gr. szenvedés, elszenvedés, szenvedély, külső hatás, benyomás, érzet, érzékelés)
temperamentum vérmérséklet (*temperamentum*, -i, n. helyes arányt előállító, mód, eszköz, középút, *tempero* helyes mértékre, arányra hoz, mérsékeli, tartóztatja magát, kormányoz, kezel)
temperátúra hőmérséklet (*temperatura*, -ae, f. összeillesztés, összeállítás, szerkesztés, helyes arány, *tempero*)
templom (*templum*, -i, n. az augurok, madárjósok által felszentelt hely az égen, amelyet görbe botjukkal, a lituusszal jelöltek ki, ezen a szent égi téren belül figyelték a madarak röptét. Később auspiciummal, azaz madárjósolat kérése után felszentelt minden hely, tér, épület neve lett)
temporális bizonyos ideig tartó, időt illető (*tempus*, -oris, n. idő, *temporalis* időt illető, múló, mulandó, bizonyos ideig tartó)

tenor hangfekvés (*tenor*, -*oris*, m. szakadatlan menet, mozgás, szótag hangsúlyozása, hangfelemelés a kiejtésben, *teneo* tart)

tenzió vérnyomás (*tensio*, -*onis*, f. feszítés, feszülés, az idegek megfeszülése, összehúzódása, *tendo* feszít, kifeszít, törekszik vmire)

teológia (θεολογία, *theologia* gr. az istenekre vonatkozó tanítás, *theosz* gr. isten + *logia*; *theologia*, -*ae*, f.)

teológus (θεόλογος, *theologosz* gr. az, aki az istenek eredetéről és lényegéről tanít, *theosz* gr. isten + *logosz* gr. szó, beszéd, tanítás)

teoretikus elméleti (θεωρητικός, *theóretikosz* gr. szemlélésre, megfigyelésre hajlamos, szemlélődő, megfigyelő, elmélkedő; *theoreticus*)

teória elmélet, elv (θεωρία, *theória* gr. megnézés, szemlélés, látás, látványosság, nézés, elmélkedés, tanulmány, elmélet, elv, ismeret, tudás; *theoria*, -*ae*, f.)

terapeuta kezelőorvos, kezelést végző személy (θεραπευτής, *therapeutész* gr. szolgál, ápoló)

terápia gyógykezelés (θεραπεία, *therapeia* gr. szolgálat, gondozás, vallásos szolgálat, figyelmesség, gondoskodás, gondozás, ápolás, orvosi kezelés, gyógyítás, pipere, cicoma, *θεραπεύω*, *therapeuó* gr. szolgál, tisztel istent, törődik vmivel, gondja van vmire, orvosi kezelésben részesít; *therapia*, -*ae*, f.)

terapeutikus gyógyhatású (θεραπευτικός, *therapeutikosz* gr. szolgálatkész, engedelmes az isteneknek, gondoskodó; *therapeuticus*)

terminális végső (*terminalis* határhoz tartozó, határ, *terminus*, -*i*, m. határ, határvonal, bevégezés, vég)

terminus egy meghatározott idő, határidő (*terminus*, -*i*, m.)

termosztát (θερμός, *thermosz* gr. meleg, forró)

termosz (*thermosz* gr. meleg, forró)

territórium vmely növény, állat élőhelye (*territorium*, -*ii*, n. vmely városhoz tartozó szántóföld, terület, *terra*, -*ae*, f. föld, szárazföld)

terror, **terrorizmus**, **terrorizál** (*terror*, -*oris*, m. ijedtség, rémület, rettenetes dolgok, *terreo* ijeszt, megrémít)

tetanusz, **tetánia** (τέτανος, *tetanosz* gr. megfeszülés, merevgörcs, tetanusz, hímvesző merevedése; *tetanus*, -*i*, m.)

testamentum végrendelet (*testamentum*, -*i*, n. végrendelet, *testor* tanúnak hív, végrendeletet készít, *testis*, -*is*, m. tanú, here)

tesztimónium hagyaték, örökség (*testimonium*, -*ii*, n. bizonyság, tanúskodás, tanúság, *testis*)

tézis tétel (θέσις, *theszisz* gr. elhelyezés, elrendezés, megállapítás, alkotás, tézis, tétel, elv; *thesis*, -*is*, f.)

textus szöveg, szöveg (*textus*, -*us*, m. szöveg, fonadék, szerkezet, szöveg)

textil szövet, vászon, anyag (*textile*, -*is*, n. szövet, posztó, vászon – *texo* szó, összefűz)

tífusz Rickettsia által terjesztett súlyos, fertőző betegség (τύφος, *tüphosz* gr. füst, gőz, kábulat, káprázat, elbutulás, ostobaság; *typhus*, -*i*, m.)

tinktúra festvény (*tinctura*, -*ae*, f. festés, *tingo* megáztam, bemárt, befest)

típus jelleg, alak, típus, váltóláz jellege (τύπος, *tüposz* gr. ütés, csapás, véset, metszet, dombormű alakjai, alak, forma, megjelenés, jellemző vonás, jellem, jellegzetesség, példakép, minta)

típius jellegzetes, sajátosság (τυπικός, *tüpikosz* gr. szabályosan visszatérő, egyenlő időközökben iméltődő váltóláz; *tipicus*)

titulus cím (*titulus*, -*i*, m. felírás, felirat v. min, tisztos név, cím, dicsőség, hír)

titulál szólít, nevez vmilyen címen (*titulo* címez, nevez)

tolerancia eltűrés, türelmesség (*tolerantia*, -*ae*, f. vmit kiállni tudás, eltűrés, elszenvedés)

toleráns eltűrő, türelmes (*tolerans* eltűrő, elszenvedő, kiálló, *tolero* elszenved, kiáll, eltűr, tart, táplál)

tonzúra kerek, kopasz folt a fejtetőn (*tonsura*, -*ae*, f. nyírás, levágás, *tondeo* nyír, megnyír, borotvál, megnyes, megmetsz)

tónus (τόνος, *tonosz* gr. kötél, kötelék, húr, megfeszítés, megfeszülés, hangerő, hangmagasság, hangsúly; *tonus*, -*i*, m. kötél vagy húr megfeszítése, hang, hangsúly, színárnyalat, színezés)

toposz hely (τόπος, *toposz* gr. hely, helyzet, ország, kerület, vidék, táj, testrész, betegség helye, beteg testrész, testszerv, fejezet, rész, téma, tárgy; *topos* vagy *topus*, -*i*, m.)

torpedó romboló hajó vagy egyéb rombolásra, robbantásra szolgáló

fegyver (*torpedo*, -*inis*, f. zsibbasztó rája, *torpeo* meredt, megmerevedett, érzéketlen, zsibbadt)

torzió csavarás, csavarodás, torzulás (*torsio*, -*onis*, f. kínzás, kín, kínlódás, görcs, *torqueo* sodor, facsar, csavar, fordít, kínoz, gyötör)

tortúra vmely ügy bonyodalmas elintézése, nagy nehézségeken való átmenetel (*tortura*, -*ae*, f. görbítés, facsarás, bélcskarás, kínvallatás, *torqueo*)

totális teljes (*totalis*, *totus* egész, teljes)

toxikológia mérgező anyagokkal foglalkozó tudomány (τοξικόν, *tokszikon* gr. mérgező, nyílak bekenésére, mérge, *toxicologia*, -*ae*, f.)

toxikus mérgező (τοξικός, *tokszikosz* gr. nyíl, nyílhoz, íjhoz tartozó, íjazás, nyílzás, íjmérge; *toxikon* vagy *toxikum*, -*i*, n. mérge, *toxicus* mérgező)

toxin mérge l. feljebb

traktátus értekezés (*tractatus*, -*us*, m. vmit tárgyalás, vmivel foglalkozás, meggondolás, átgondolás, *tracto* húz, hurcol, tapogat, illet, kézbe vesz, foglalkozik vmivel, megvitát, értekezik)

traktus hosszanti kiterjedés, idegrostköteg (*tractus*, -*us*, m. kiterjedés, fekvés mindenben, ami hosszában elnyúlik, lefolyás, lejárát, *traho* húz, von, cipel, kér, követel)

tradíció hagyomány (*traditio*, -*onis*, f. átadás, oktatás, tanítás, hagyományos nézet, *trado* átad, hagyományoz, szolgált, rendelkezésre bocsát)

tradicionalis hagyományos

tragédia szomorújáték, tragikus esemény (τραγωδία, *tragódia* gr. tragédia, szomorújáték, *τράγος*, *tragosz* gr. kecske, az ókori Görögországban a tragédiákat és a komédiát Dionüszosz ünnepén adták elő, akinek a kísérői a félig kecske, félig ember szatírok voltak)

tragikus (τραγικός, *tragikosz* gr. tragédiához tartozó)

transzformáció átalakítás, átalakulás (*transformatio*, -*onis*, f. átalakulás, változás, változtatás, *transformo* átváltoztat, elváltoztat)

transzfúzió vérátömlesztés (*transfusio*, -*onis*, f. áttöltés, áttelepítés, átköltöztetés, *transfundo* más edénybe áttölt)

transzplantáció más helyről vett szövet vagy szerv átültetése (*transplantatio*, -*onis*, f., *transplanto* átültet, *planta*, -*ae*, f. palánta)

transzport szállítmány (*transporto* átvisz, átszállít, átvezet)

tranzakció lebonyolítás (*transactio*, -*onis*, f. bevégzés, kiegyezés, egyezkedés, *transigo* vmin átver, átdőf, végrehajt, bevégez)

trauma (τραῦμα, *trauma* gr. seb, sebesülés, sérülés, kár, megrongálás, *trauma*, -*atis*, n.)

traumatológia sebesülések, sérülések ellátására szakosodott gyógyító intézet ill. tudomány (*traumatologia*, -*ae*, f.)

tremor remegés, reszketés (τρέμω, *tremor* gr. remeg, reszket, nagyon fél, *tremor*, -*oris*, m. reszketés, remegés)

trikolor háromszínű (*tricolor*, -*oris*, f., *tres* három + *color*, -*is*, m. szín)

triviális mindennapi, közönséges (*trivialis* háromszoros vagy hármas keresztúthoz tartozó, mindennapi, közönséges, szokott, *trivium*, -*ii*, n. hármas keresztút, közhely, piac, *tres* három + *via*, -*ae*, f. út)

trombózis (θρόμβωσις, *thrombosisz* gr. megalvadás, érelzáródás, *thrombosis*, -*is*, f.)

trombus (θρόμβος, *thrombosz* gr. alvadt vércsomó, szemcse, *thrombus*, -*i*, m.)

trónus trónszék (θρόνος, *thronosz* gr. magas ülés, trón; *thronus*, -*i*, m.)

trópus forró égövi (τροπικός, *tropikusz* gr. térítő, naptérítő; *tropicus*)

tuba trombita, petevezeték (*tuba*, -*ae*, f. cső, trombita, harci jel)

tuberkulózis gümőkór (*tuberculosis*, -*is*, f., *tuberculum*, -*i*, n. kis, daganat, gümő, *tuber*, -*eris*, m. gümő, gumó)

tubus cső (*tubus*, -*i*, m. cső, vízcső)

tumor daganat (*tumor*, -*oris*, m. feldagadás, daganat, kevélység, felfuvalkodottság, *tumeo* feldagad, duzzad)

tumultus tömeg, sokaság (*tumultus*, -*i*, m. zajos nyugtalanság, zűrzavar, zaj, zúgás, folkelés, *tumeo*)

tunika hártya, ruha, felöltő (*tunica*, -*ae*, f. gyapjából szőtt alsó ruha a római férfiak és nők számára, bőr, boríték, hüvely, tok)

turbina (*turbineus* örvénylő, forgó, *turbo* felkavar, mozgásba hoz)

tuti szleng biztos (*tutus* biztos)

U

unikornis mesebeli, egyszarvú lény (*unus* egy + *cornu*, -*us*, n. szarv)

unikum különlegesség, egyetlen a maga nemében (*unicus* egyedüli, egyetlen, jeles, kítűnő, egyetlen a maga nemében, *unus* egy)

uniformis egyenruha (*unus* egy- + *forma*, -*ae*, f. forma, alak: *uniformis* egyforma, egyféle, egyszerű)

unió egyesülés (*unio*, -*onis*, f. egyesülés, egyesület, *unus*)

univerzális egyetemes, általános (*universalis*, *universus* általános)

univerzalitás egyetemesség, általános érvényűség (*universalitas*, -*is*, f. az egész, általánosság)

univerzitás egyetem (*universitas*, -*atis*, f. egyetemesség, egész, társadalmi egész, testület, társulat, *universus*)

univerzum világegyetem (*universum*, -*i*, n. mindenség, mindannyian)

uránosz ég, égbolt (ουρανός, *uranosz* gr. ég, égbolt, *Uranosz* a görög mitológiában az ég istene, Gaia, a föld párja)

urbánus városi (*urbanus* városi, finom, művelt, *urbs*, *urbis*, f. város, Róma, általában Rómára használták az *urbs* nevet, akár kisbetűvel, akár nagybetűvel írták, Rómát jelentette. A többi város *oppidum* volt)

urgens sürgős (*urgens* sürgető, zaklató, szorító, kényszerítő, *urgeo* nyom, szorít)

urna szavazóláda, a halottak hamvait tartalmazó edény (*urna*, -*ae*, f. víztmerítő edény, vizes korsó, vödör, korsó, urna, szavazásnál a szavazótáblácskákat tették bele, vagy sorshúzásnál használt edény, amelyből a Párkák a sorsot húzzák, halottak hamvainak tárolására szolgáló különféle formájú edény, *uro* eléget, éget)

urétra húgycső (ουρήθρα, *uréthra* gr. húgycső; *urethra*, -*ae*, f.)

uréter húgyvezeték (ουρητήρ, *urétér* gr. húgycső; *ureter*, -*eris*, m.)

urologia a húgyszervek betegségeivel foglalkozó tudomány (*urologia*, -*ae*, f., *urina*, -*ae*, f. vizelet, *urinal*, -*is*, n. éjjeli edény, *urinalis* vizelethez tartozó)

uterus anyaméh (*uterus*, -*i*, m. méh, a trójai faló üres hasa, hajó, hordó hasa, szülés)

utilitás hasznosság (*utilitas*, -*atis*, f. használhatóság, hasznosság, hasznavehetőség, haszon)

V

vagina hüvely (*vagina*, -*ae*, f. fegyverhüvely, tok, kardhüvely, gabonakalász tokja, minden hüvelyféle, méhhüvely)

vaccina oltóanyag (*vaccina*, -*ae*, f., *vacinus* tehénből való, *vacca*, -*ae*, f. tehén)

vákuum légüres tér (*vacuum*, -*i*, n. üresség, üres tér, *vacuus* üres, megfosztott, mentes vmitől)

vandál romboló, kárt okozó (*Vandali*, -*orum*, m. germán népeesség Észak-Germániában Tacitus idején)

variáció változatosság, különféleség (*variatio*, -*onis*, f. különbözőség, változatosság, változás)

variál változtat, változtat (vario különböző tesz, tarkít, változtatossá tesz)

variáns változat (*varians*, *vario*)

varieté (*varietas*, -*atis*, f. különféle színűség, tarkaság, sokféleség, *varius* különböző, tarka, változatos, sokféle)

varikózus visszeres (*varicosus* ércsomós, érdaganatos)

várix visszér (*varix*, -*icis*, m., f. ércsomó, vérdaganat)

váza (*vas*, *vasis*, n. edény, eszköz, véredény)

vegetáció burjánzás, növekedés, elsősorban a növényeké (*vegetatio*, -*onis*, f. éltetés, elevenítés, *vegeto* éleszt, vidámít, fölizgat)

vegetáriánus növényevő (*vegetatio*, -*onis*, f.)

vegetatív táplálkozásra, tenyésztésre vonatkozó, akarattól függetlenül működő

vehemens heves, indulatos (*vehemens* heves, tüzes, indulatos, kemény, szigorú)

vehementia indulatosság, hevesség (*vehementia*, -*ae*, f. erő, indulatosság, hevesség)

véna visszér, véredény, szellemi, költői tehetség (*vena*, -*ae*, f.)

ventiláció légzés, légcseré (*ventilatio*, -*onis*, f. szellőztetés, szelelés, gabona szellőztetése)

ventilátor szellőztető berendezés (*ventilator*, -*oris*, m. szelelő, nyugtalanító, zaklató, *ventilo* levegőben forgat, csóvál, szellőztet, *ventus*, -*i*, m. szél)

verbális szóbeli (*verbalis*, *verbum*, -*i*, n. szó, ige)

veterán öreg harcos (*veteranus* régi, kiszolgált katonák, *vetus* régi)

vétó tiltakozás (*vetō* tilt, nem enged, akadályoz, visszatart)
vibráció rezgés (*vibratio*, -*onis*, f. csóválás, rezgő mozgás, rezgés)
vibrál rezeg (*vibro* forgat, csóvál, rezgő mozgásba hoz, reszket)
viktím áldozat (*victima*, -*ae*, f. véráldozat, áldozati állat)
villa (*villa*, -*ae*, f. mezei lak, jószág, gazdaság, major)
vipera (*vivi pario* elevenszülő, *vipera*, -*ae*, f. elevenszülő kígyó, vipera)
virgács (*virga*, -*ae*, f. zöld, vékony vessző, bot, pálca)
virgő szűz (*virgo*, -*inis*, f. szűz, hajdonleány, ifjú nő)
virtus bátorság (*virtus*, -*tutis*, f. férfiasság, derekasság, jelesség, bátorság, ügyesség, erény, *vir*, -*i*, m. férfi)
virológia vírusokkal foglalkozó tudomány (*virus*, -*i*, n. méreg, bűdösség, nyálka)
vírus kórokozó (*virus*, -*i*, n. méreg, nyálka, rossz szag, bűdösség, rossz íz)
vitális létfontosságú, élethez tartozó (*vitalis* élethez tartozó, *vita*, -*ae*, f. élet)
vitalitás életerő (*vitalitas*, -*atis*, f.)

vitamin az élethez szükséges létfontosságú anyagok (*vitalis*, *vita*, -*ae*, f.)
vitrin üveges szekrény, tárló (*vitrum*, -*i*, n. üveg)
vizit látogatás, megtekintés, megnézés (*visitatio*, -*onis*, f. megtekintés, megnézés, látás, *visito* gyakran lát, meglátogat)
vizió látomás (*visio*, -*onis*, f. látás, tekintés, látott tárgy, jelenés)
vizionál látomásai vannak (*video* lát, *visio*, -*onis*, f.)
vizuális látásra vonatkozó, látáshoz tartozó (*visualis* látáshoz tartozó, *visus*, -*us*, m. látás, tekintet, *video* lát)
vizualitás látási képesség (*visualitas*, -*atis*, f. a látás ereje, képessége)
vokális hang- (*vocalis* hanggal bíró, hangot kiadó, beszélő, *vox*, *vocis*, f. hang)
vulgáris közönséges (*vulgaris* közönséges, mindennapi, megszokott, *vulgus*, -*i*, n. néptömeg, sokaság)
vulkán tűzhányó (Vulcanus, Juppiter és Juno fia, a tűz és a kovácmesterség istene. Úgy vélték, hogy azért törnek ki a tűzhányók, mert műhelye a tűzhányó belsejében van)

volumen térfogat (*volumen*, -*inis*, n. körfordulat, kanyarodás, papír vagy írásteker, könyv, *volvo* hengerít, teker, forgat)

Z

zigóta megtermékenyített petesejt (*ζυγόν*, *zūgon* gr. ami összeköt, ami össze van kötve, pár, járom, iga; *zygota*, -*ae*, f.)

zóna öv, földöv, terület, sáv (*ζώνη*, *zoné* gr. öv, földöv, égalj; *zona*, -*ae*, f.)

zoo állatkert (*ζῷον*, *zoon* gr. élőlény, állat)

zoológia az állatokkal foglalkozó tudomány (*zoon* gr. élőlény, állat + *logia*)

ZS

zseniális nagyszerű, pompás (*genialis* nemtőt illető, termékeny, sikeres, *genius*, -*ii*, m. pártoló, jóakaró, jólétet adó, isteni lény, aki szellemi mása az embernek, és aki az embert védelmezi. Ünnepeles alkalmakkor mindenki a maga geniusának áldozott)

* A szótár első része a Magyar Orvosi Nyelv 2012. év 1. számában található.

1. Inkubációnak hívjuk az ókori álomjósásként azt a fajtáját, amikor a betegek elsősorban Aszklépiosz szentélyeibe mentek álomjósásként kérni gyógyulásukra vonatkozóan. A betegek legalább egy éjszakát az ún. abatonban töltötték, ekkor megjelent álmaikban Aszklépiosz, lányai, Hügieia és Panakeia, valamint szent állatai, a kutya és a kígyó kíséretében, és elmondta a gyógyulás módját, esetenként operációt is elvégzett a betegeken álmaikban. A legismertebb inkubációs hely Aszklépiosz epidauroszi szentélye volt, ahol 6 kőtáblára felvésték a csodás gyógyulásokat. Pauszaniász utazásai során látta még ezeket a kőtáblákat, az ő leírása alapján a régészek kettőt meg is találtak. A hagyomány szerint Hippokratész ezekből tanulta az orvosi hivatást.
2. Lukianosz összes művei II. Magyar Helikon, Budapest, 1974.

„...az idegen szó dédelgetése nem szókincsbeli gazdagodást, hanem éppen ellenkezőleg, szegényedést jelent. Egy sereg magyar szót hagyunk figyelmen kívül, mikor idegen szót használunk.”

Szabó T. Attila (1906–1987)